

F. MALÝ

JAK TO ŘEKNEŠ SVÉ DCEŘI

F. MALÝ

JAK TO ŘEKNEŠ SVÉ DCEŘI

Výchova k mravní čistotě

Křesťanská akademie v Římě

1965

S církevním schválením.

Vydala Křesťanská akademie, Roma, Via della Conciliazione 1, Italia.

ÚVODEM

Jsou rodiče, kteří mylně se domnívají, že mohou malým dětem říkat nepravdy na jejich zvědavé otázky... » Maminko, kdo mě tobě donesl?... Kdo donesl našeho malého Péfu... naši malou Věrušku... «

Nedospělé dítě se spokojí obyčejně s jakoukoliv odpovědí. Když však doroste a pozná celou pravdu odjinud, tu si vzpomíná, co o tom v dětství říkala maminka, tatínek. Jestliže mluvili o tom vyhybavě anebo přímo řekli nepravdu, pak si řekne: » Oni to přede mnou tajili. Proč? Je to snad něco špatného, když i mezi chlapci nebo i mezi děvčaty nepěkně mluví... «

Tak začíná nedůvěra dítěte k rodičům... Když to zavčas výchovně nepodchytí, dostaví se i úplné odcizení, zejména ve věku dospívání.

Ano, je mnoho otců a matek, kteří s velkou bolestí pozorují, jak se jim děti začínají odcizovat ve věku, kdy dospívají, a ještě více, když do toho přijde první láska a známost.

Které jsou příčiny toho úniku dorůstajících? Mohou být různé. Ale velmi často je tomu tak tehdy, když otec neřekne svému dorůstajícímu synu a matka dorůstající dceři, co potřebují vědět, aby nebyli zmateni a rozuměli velkým změnám, kterými procházejí v tomto období jak tělesně, tak i duševně. Když nemají žádnou anebo ne dosti uspokojivou odpověď doma, pak ji hledají jinde. Kde? V tom je právě nebezpečí největší.

Jestliže však otec, matka dovedou všechno potřebné zavčas a postupně povědět a také natolik získají důvěru, že chlapec nebo děvče se vším přijde za nimi, pak nejenže nedojde k odcizení, ale ke sblížení takovému, jako nikdy předtím. Tak lze předejít leckterou tragédií mladého, nezkušeného člověka.

Zvláště děvče potřebuje potřebné poučení mnohem spíše než chlapec, poněvadž nejen dříve dospívá, ale také je vystaveno mnohem většímu nebezpečí. U chlapce může být potřebné poučení asi o dva roky později. V každém případě však platí zásada zkušených vychovatelů: raději o rok dříve než o hodinu později. Vždy ovšem jen natolik, kolik podle své chápavosti může porozumět a kolik toho potřebuje podle své duševní a tělesné vyspělosti. Nerozhodují roky, ale duševní a tělesná vyspělost. Vždy však jen pravdu!

Vzorem nám může být naše společná duchovní Matka - Církev. I malé děti učí se modlit: » Narodil se z Marie Panny... «

Směrnice podávané v této brožurce jsou čerpány ze zkušenosti mnohých, a to z doby poslední. Zkuste to s pomocí Boží, a když přijdete na něco lepšího, sdělte to k dobru ostatních, a budou vám za to vděční.

I. JAK TO ŘÍCI NEJMENŠÍM

1. *První odpověď*

Poučení v tomto směru se řídí ne tak věkem, jako spíše stupněm tělesné vyspělosti. Táže-li se 4 - 5leté dítě: » Kdo nám dal bratříčka, sestřičku«, pak mu odpovíme prostě a pravdivě: » Pán Bůh«; žádný čáp, ani studánka, apod.

2. *První vysvětlení*

Z počátku se dítě s onou odpovědí spokojí. Později, asi okolo 6 - 7 let, chce vědět více. Buď o tom zřejmě přemýšlí, nepřímo se blíží k této otázce, nebo se zeptá na to přímo. Vysvětlíme mu to opět pravdivě, jednoduše, bez dlouhých výkladů asi takto: » Milý broučku, ty jsi od Pána Boha. Když maminka a tatínek se mají rádi a chtějí děťátko, utvoří se pod srdcem maminky v malé komůrce docela malinké děťátko. Pán Bůh mu ihned dá nesmrtelnou duši. Děťátko u maminky roste, roste až je dosti veliké jako velká panenka, přijde na svět, narodí se. Maminka je musí krmit svým mlíčkem. Dá to mnoho práce, než z malého drobečka se stane takové děvčátko /chlapeček/ jako jsi ty...!«

Zakazujeme dětem mluvit o špatných věcech. Proto, když se jim zakáže ptát se na početí a zrození dítěte nebo se odpoví vyhýbavě, vyvolá se u nich dojem, že jsou to věci špatné a neslušné.

Nezeptá-li se dítě do osmi roků, jak přišlo na svět, musí matka využít vhodné příležitosti, sama začít o tom mluvit a napravit, co má dítě už v názorech pokazeno. Začnou-li rodiče objasňovat tyto otázky sami, děti se dívají na vše rozumně a čistě.

Toto vysvětlení obvykle dostačí. Je-li u někoho větší duševní vyspělost a pátrá ještě po dalším, pak se mu podané vysvětlení může poněkud rozšířit vysvětlením dalším.

3. *Další vysvětlení*

Matka vezme jablko, rozkrojí je a řekne: » Podívej se, co zde vidíš? » Jadérka. « » A představ si, že bychom dali jadérko do hlíny, zavlažovali vodou a nechali na teplém místě. Co by z toho jadérka vyrostlo? « » Stromek. « (Nemá-li matka po ruce jablko, použije zrnka obilného nebo jiného seménka.) Pán Bůh vložil podobná jadérka pod mé srdce, aby byla dobře ukryta a chráněna. Tvůj malý bratříček (sestřička) se podobal takovému malému jadérku pod mým srdcem. Pán Bůh dal do toho malého jadérka duši, a ono začalo klíčit a růst, až z něho byl tvůj bratříček /sestřička/. A když byl už dosti velký, potom se mi narodil. Při tom jsem měla veliké bolesti a proto jsem musela ležet. Ale trpěla jsem to ráda pro tvého bratříčka /sestřičku/. A podobně to bylo i s tebou. Vidíš, jak musíš mít rád svoji maminku. O tom ale nemluv s jinými dětmi. O tom mluví hodné dítě jen se svou maminkou. Kdyby snad ti chtěla o tom vykládat kamarádka nebo někdo jiný, tak neposlouchej ho a odejdi hned pryč. Když něčemu nerozumíš, hned se mě zeptej, a já ti povím všechno, co potřebuješ vědět.

Když později chce dítě více vědět, zvláště o úloze otce v tomto směru, odpoví matka asi takto: » Kde se

musí vložit jádérko, aby mohlo vzklíčit? Do hlíny. A co ještě k tomu potřebuje? Vláu a teplo. Co je vláu a teplo pro jádérko, to je láska otcova pro jádérko pod srdcem maminky. Když nejvíce působí láska otcova a chce mít děťátko, tehdy Pán Bůh stvoří lidskou duši pro jedno z těch jáderek pod srdcem maminky, a z toho jádérka začne vyrůstat malé děťátko. Když už je tak veliké, že pod srdcem maminčíným nemá dost místa, přijde na svět. Říkáme, že se narodí. Maminka má přitom velké bolesti, a proto musí ležet. Maminka je pak slabá, a ještě musí dávat pro dítě pokrm ze sebe, říkáme, že dítě kojí. Je to nejlepší pokrm pro dítě, jiný by ani dobře nesneslo.

Podobně dorůstal Ježíšek pod srdcem Panny Marie. Ale u Panny Marie to způsobil svou láskou sám Pán Bůh, a nikoliv svatý Josef. Panna Maria měla tedy Ježíška od Pána Boha, a ne od svatého Josefa. Proto otcem Ježíška je sám Pán Bůh, a svatý Josef je pouze jeho pěstoun. To znamená, že ho opatroval a o něho se staral, dokud byl malý. Panna Maria Ježíška ovšem kojila, podobně jako jiné maminky.

Jak je to všechno posvátné! Kdyby se někteří těmto věcem smáli nebo o tom mluvili sprostě, jdi od nich pryč. Takoví jsou buď hloupí, nebo sprostí, a proto se s nimi nesmíš přátelit. « Opětně se dítěti připomene, aby se nenechávalo poučovat o těchto věcech od nepovolaných a že se má na všechno zeptat své maminky, která mu může povědět všechno, co potřebuje vědět. Od malička má být dítě vedeno k tomu, aby se chovalo k celému tělu s úctou /k tělu jako ke kostelu/, udržovalo je celé v čistotě, zbytečně si nesahalo na části pohlavní a od nikoho se nenechalo vlákat na místa osamělá nebo do uzavřené místnosti. Ať si děti nehrají bez dozoru, ať spolu nespí v téže posteli, ať nepobíhají polonahé.

II VYRŮSTÁŠ Z DĚTSKÝCH LET

1. *Jsi připravena na své dospívání?*

Děvče, ty rosteš, že tě skoro ani nepoznávám. Ještě před rokem jsi byla dítě, a teď tvé tělo se začíná měnit, dostává podobu dívky dospívající a brzy bude z tebe dospělá dívka, slečna. Vždy s úctou smýšlej o celém svém těle a také uctivě se k němu chovej! Vzpomeň, jak se chováš v kostele. Proč s takovou úctou? Je to místo posvěcené... Podobně i tvé tělo je jako posvěcený chrám. Bůh je všudy, na každém místě, a proto i ve tvém těle. Vzpomeň, že Bůh tě ještě zvlášť posvětil. Kdy to bylo? (Na křtu svatém, při svatém přijímání.)

Ano, na křtu svatém stala ses živým chrámem Božím a při svatém přijímání přebýval v tobě Pán Ježíš se svým tělem, ukrytým ve svaté hostii; tehdy jsi byla jako Boží svatostánek. Proto praví Písmo svaté: » Nevíte, že jste chrám Boží a že Duch Boží přebývá ve vás? Zneuctí-li někdo chrám Boží, toho bničí Bůh, neboť chrám Boží je svatý, a tím jste vy « /1 Kor 8, 16-17/. » Nuže, oslavte a noste Boha ve svém těle « /1 Kor 6, 20/. » Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovy? « /1 Kor 6, 15./

Rozumná dívka se proto chová k celému svému tělu s posvátnou úctou. A s největší úctou se chová zvláště k těm částem těla, které Bůh určil pro svátost manželství. Ony části těla se zakrývají z úcty a také proto, aby nedráždily nikoho k něčemu nedovolenému. Slušné

a rozumné děvče se tomu nikdy nesměje ani neposlouchá o tom neslušné řeči. Jen ta, která je hloupá nebo sprostá, se tomu směje nebo o tom neslušně mluví. Ony části těla, které Bůh určil pro svátost manželství, jsou ústrojí pohlavní /rodidla/, sloužící pro vývin a zrození dítěte, a ústrojí ke kojení dítěte /mléčné žlázy, prsy/. Tyto části těla právě teď se začínají v tobě a na tobě měnit a vyvíjet.

Bůh uzpůsobil dívčí tělo budoucím úkolům matky; proto správná dívka rozumně pojímá své dospívání. Pohlavní ústrojí musí držet v čistotě jako celé tělo, neboť nečistota těchto částí těla by mohla vyvolat svědění, dráždění a také i zanícení, onemocnění. Zbytečně se však toho ústrojí nedotýká, aby nezasahovala rušivě do dospívání a nekazila své zdraví. Jen ti mají právo užívat těchto částí těla, které Bůh k tomu posvětil platným manželstvím. Ostatní mají nechávat tyto části těla v úplném klidu a ničím je nedráždit.

2. Zachovávej vždy stud a mravní čistotu

Pro ty, kteří jsou ve stavu svobodném, platí tato pravidla: *Není hřích*, co se děje z nutné potřeby, např. pro očištění těla, pro léčení, nebo když někdo myslí na takové věci při vážném poučování. *Není hříchem*, co se děje z práva rodičovského. Rovněž *není hříchem*, kdyby někdo cítil tělesné podráždění, ačkoliv to nechtěl a ničím si to nezavinil. Ať v takovém případě obrátí svou pozornost k něčemu jinému nebo ať se modlí, aby mu Bůh pomáhal nesouhlasit s tímto pokušením. Člověk má své pudy ovládat, a ne jít za nimi slepě jako zvíře.

Bylo by to lehký hřích proti studu, kdyby někdo zbytečně ze zvědavosti se oddával takovým myšlenkám, žádostem, kdyby pohlížel, mluvil, četl, zpíval, kreslil, psal, obnažoval se, dotýkal, choval se k sobě nebo jiným tak, že by sobě nebo jiným zavinil tělesné podráždění.

Bylo by to nestydaté. V takovém případě má toho ihned nechat, jakmile ho svědomí upozorní, že nejedná správně. Kdyby toho nezanechal, ukázal by, že si to podráždění přeje, a tím by se dopustil už těžkého hříchu proti mravní čistotě.

Bylo by to těžký hřích proti mravní čistotě, kdyby se někdo vědomě a dobrovolně oddával takovým myšlenkám, kdyby pohlížel, mluvil, četl, zpíval, kreslil, psal, obnažoval se, dotýkal a choval k sobě nebo jiným jen proto, aby se tím tělesně dráždil. Bylo by to nemravné (nepočetné, necudné).

Když někdo přímo, úmyslně a jakýmkoliv způsobem dráždí své pohlavní ústrojí, dopouští se tím hříchu sebeprznění (neboli sebeukofování). Je to nerozum, velká chyba, těžký hřích, je to znesvěcování, zneuctívání toho, co Bůh posvětil jen pro platné manželství. U dětí ve věku dosud dětském, dokud ještě nezačaly dospívat, bývají to obvykle lehčí hříchy, neboť je to z dětského nerozumu a nemají ještě vlastní pocity pohlavní. Tyto pocity se dostavují teprve tehdy, až pohlavní žlázy začnou svou činnost a již vylučují do těla své hormony, které tělo naladují pro vyvolávání a přijímání pocitů pohlavních a také jsou příčinou toho, že tělo se začíná měnit a dostává známky dospívání.

Nelze to však brát na lehkou váhu ani u dětí mladších. Je třeba předcházet, aby u nich nedošlo k takovému zlému nebezpečnému návyku. Sebeprznění působí zhoubně na tělo, neboť častější dráždění jemného a choulostivého ústrojí má za následek přecitlivělost celé nervové soustavy a může být příčinou, že se později vyvinou poruchy tělesného zdraví. Ještě zhoubněji však působí tento hřích na duši: bere radost ze života, podlamuje vůli, dělá výčitky svědomí, činí člověka vnitřně nešťastným a rozervaným, neboť má tíživé vědomí, že dělá něco protipřirozeného.

3. Rozumíš správně svému dospívání?

Dobře si pamatuj: vždy s velikou úctou se chovej k celému svému tělu a s největší úctou k těm částem těla, které Bůh určil pro svátost manželství a které se teď v tobě a na tobě vyvíjejí. Jak máš tomu správně rozumět? Něco ti o tom povím.

Představ si jablko. Rozkrojíš ho. Co v něm vidíš? Ano, jádérka. Když je jádérko ještě bílé, nezralé, nemůže z něho vyrůst stromek. Je-li však jádérko už zralé a dáš je do země a zaléváš, pak z něho vyroste nový stromek. Podobně to Bůh zařídil i s tebou. V těle děvčete, v dutině břišní, jsou dvě jakoby jablíčka, ale to nejsou jablíčka, jsou to dva vaječníky velikosti švestky. V těch vaječnících dorůstají jádérka a říkáme jim vajíčka. Dokud je děvče nedospělé, jsou ony vaječníky a jádérka v klidu a nedozrávají. Když je děvčeti kolem dvanácti let /někdy ještě dříve nebo i později/, začnou její vaječníky vysílat do celého těla zvláštní šťávu /hormon folikulární neboli oestrogenní/, a tělo děvčete začne dospívat: dostává plnější tvary, ukazuje se ochlupení v jamce podpažní a na spodní části těla a dorůstá ústrojí ke kojení dítěte. Rozumné děvče se chová k svému tělu s největší úctou jako k živému chrámu Božímu. /Matka se postará o vhodnou podprsenku pro svou dorůstající dceru./ Taková dívka je dospívající.

Potom přijde den, kdy ve vaječníku děvčete dozraje první vajíčko, a tak se stane z dívky dospívající dívka dospělá. Pozná to podle toho, že jí bude několik dní poněkud nevolno a že po několik dní bude mít krvavý výtok z rodidel. Není to žádná nemoc, je to u každé dívky a ženy, která je už dospělá. V takovém případě rozumná dívka zůstane klidná a řekne to mamince. Maminka má již předem /asi okolo 11 roků/ ji poučit o

tom, jak má v tyto dny nosit měsíční pás a jak má udržovat své tělo v čistotě a jak se má opatrovat, aby si neublížila na zdraví. Ono krvácení se opakuje potom každý měsíc, proto se mu říká měsíčky nebo menstruace. Při měsíčkách odchází s krví ven také odumřelé vajíčko. Je veliké jen 0,2 mm.

V našich krajinách se dostávají měsíčky poprvé obyčejně ve věku kolem 13-14 let, někdy dříve nebo i později. Když se nedostaví do 18 let, pak je nutné léčení. Zpočátku bývají měsíčky ještě nepravidelné, někdy vynechávají i několik měsíců, zvláště při změně prostředí nebo stravy, při chudokrevnosti, při nachlazení, ale během určité doby se ustálí na pravidelné měsíční období. Kdyby byly dříve než za tři týdny anebo později než za pět týdnů, pak by bylo nutné také léčení. Normální ztráta krve bývá 50-100 cm³. Měsíčky trvají 3-5 dní, někdy 2-3 dny.

Vzpomeň opět na jablíčko a zralá jádérka. Má-li ze zralého jádérka vyrůst stromek, je potřebí, aby se jádérko vložilo do půdy a aby se zavlažovalo. Podobně je tomu i se zralým jádérkem - vajíčkem v pohlavním ústrojí dívky. Má-li se vyvinout z onoho zralého vajíčka dítě, potřebuje také ono vajíčko vláhu, a to vláhu z pohlavního ústrojí muže. Je to tekutý odměšek, v kterém plovou mužské zárodky zcela nepatrné, pouhým okem neviditelné, spermata neboli semeno. Aby se ona vlaha z těla muže mohla dostat k zralému vajíčku v těle dívky, je k tomu potřebí tělesného spojení. Když se spojí jeden ze zárodků z těla muže s vajíčkem v těle dívky, tehdy stvoří Bůh novou lidskou duši pro ono oplodněné vajíčko, z něhož se potom vyvíjí dítě, a za devět měsíců se narodí. V době, kdy čeká žena dítě, nezrají nová vajíčka, a proto nemá v té době ani měsíčky. (Tehdy dívka přestává být pannou a stává se matkou.)

Poněvadž tělesným spojením muž a žena jsou účastní na tom, že Bůh tvoří novou lidskou duši, mají k tomu spojení právo jen ti, které k tomu Bůh posvětil takovým manželstvím, které je před Bohem platné. Kdyby toto spojení připustila taková dívka, která k tomu ještě není od Boha posvěcena s oním mužem platným svatým manželstvím, byla by to velká opovržlivost proti Bohu, a proto těžký hřích. Vzájemná láska, byť byla sebevětší, k tomu nikdy nedává právo, ale jedině Bůh, a to platným manželstvím. Kdybys v těchto věcech ještě něčemu nerozuměla a potřebovala vysvětlení, neptej se kamarádek ani o tom nečti v různých špatných knihách, ale zeptej se maminky nebo starší rozumné přítelkyně, a poví ti všechno, co potřebuješ vědět.

Buď hrdá na to, že jsi živý chrám Boží, a podle toho se také vždy oblékej! Své tělo uctivě zahaluj, a proto chod' vždy slušně oblečena, abys nikoho svým tělem nedráždila. Netrp, aby se tě někdo nemístně dotýkal a nezůstávej nikde s osobou mužskou zcela sama v uzavřené místnosti, na místě osamělém nebo za tmy. Na to doplatilo už mnoho dívek velmi draze a měly z toho smutnou památku na celý život.

Proto si dobře pamatuj a také podle toho vždy jednej: Hrdá, nedotknutelná, a nikde s mužem sama!

Jen jedno ti mohu dát na cestu:

Zachovej si vždy srdce čisté, toť nad královský trůn i nad lásku!

K tomu ti pomůže zvláště Pán Ježíš a Panna Maria, svaté přijímání aspoň každý měsíc a svatý růženec.

V Ježíši je síla, a Panna přečistá ochrana jistá.

Pamatuj si to vždy, vytrvej a zůstaneš šťastnou!

Doprovází tě modlitbou a žehná ti tvoje maminka.

4. *Ještě něco*

Dítě dorůstá v těle maminky devět měsíců. Pak se jí narodí.

Při narození dítěte maminka má velké bolesti, a proto musí ležet. Trpí to však ráda pro své dítě. I pro tebe to maminka trpěla ráda. Ted', když to víš, budeš mít maminku ráda ještě více. A jistě také s úctou se budeš chovat k těm ženám, které očekávají narození dítěte.

Po narození dítěte maminka je slabá, a přitom dává dítěti ještě i pokrm ze sebe; říkáme, že dítě kojí. To je nejlepší pokrm pro dítě, jiný by v prvních měsících ani dobře nesnášelo. Jen tomu dítěti se dává umělá výživa, které maminka pro nemoc kojit nemůže.

Jak dorůstá malé dítě v těle maminky pod jejím milujícím srdcem, podobně dorůstal Ježíšek v těle Panny Marie pod jejím milujícím srdcem. Ale Panna Maria neměla Ježíška se svatým Josefem. Sám Pán Bůh to chtěl, aby pod jejím srdcem začal růst Ježíšek, takže se to stalo bez muže.

V Písmě svatém o tom čteme: Když anděl Gabriel řekl Panně Marii, že se jí narodí dítě, že to bude sám Syn Boží a dá mu jméno Ježíš, ptala se anděla: » Jak se to stane, vždyť muže nepoznávám? «

Z toho se dovídáme toto: Panna Maria slíbila Pánu Bohu, že své tělo nedá žádnému muži, že celý život zachová panenství, zůstane vždy pannou. Proto nemohla pochopit, jak je možno, aby měla dítě bez muže.

Na to jí odpověděl anděl Gabriel: » Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní. Proto také to svaté, co se z tebe narodí, bude Syn Boží. «

Když Panna Maria to uslyšela, že se stane matkou dítěte Ježíše bez muže a že to učiní zázračně sám Pán Bůh, přivolila k tomu a řekla: » Aj, já služebnice Páně,

staniž se mi podle slova tvého.« (Tak to napsal evangelista sv. Lukáš v kapitole první ve verši 26 až 38.)

V té chvíli seslal Otec nebeský Syna Božího do těla Panny Marie jako do živého svatostánku a Duch svatý způsobil, že v těle Panny Marie pod jejím srdcem začal klíčit nový lidský život, život dítěte Ježíše. Proto si Panna Maria zachovala přitom neporušené panenství svého těla.

Ted' budeš jistě lépe rozumět tomu, co se modlíš v růženci radostném: » Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala. « To znamená: Duch svatý to učinil, že Syn Boží začal být v těle Panny Marie i člověkem. » S kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila. « S kým navštívila Alžbětu? S Ježíškem, který pod jejím srdcem devět měsíců dorůstal.

Poněvadž devět měsíců dorůstal Ježíšek pod srdcem Panny Marie, než se z ní narodil, proto po svátku Zvěstování Panny Marie 25. března je svátek Narození Páně až za devět měsíců, 25. prosince. Proto dále se modlíme v růženci radostném: » Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila « a v modlitbě Věřím v Boha: » Narodil se z Marie Panny. « Ježíška nepřinesli andělé z nebe, ale narodil se z Marie Panny.

Avšak při narození Ježíška to bylo jiné, než když se obyčejné mamince narodí obyčejné dítě. Pán Bůh i při narození dítěte Ježíše zachoval to, co Panna Maria jemu slíbila, její neporušené panenství: Ježíšek vyšel z jejího těla zavřeného podobně, jak vyšel z hrobu zavřeného při svém slavném zmrtvýchvstání. Proto při narození dítěte Ježíše Panna Maria netrpěla žádné bolesti a také její tělo zůstalo s neporušeným panenstvím. Pak ovšem Panna Maria kojila Ježíška podobně jako jiné matky.

Poněvadž Panna Maria neměla žádných dalších dětí, proto Církev správně učí, že si Panna Maria zachovala

neporušené panenství před narozením dítěte Ježíše, při jeho narození a také po jeho narození. Nesmí tě mást, když čteš v Písmě svatém o bratřích a sestrách Pána Ježíše. To nebyli jeho rodní bratři a sestry, ale příbuzní, neboť tehdy i příbuzní si říkali bratři a sestry. Tito příbuzní Pána Ježíše byli na příklad apoštolové Jakub a Juda, Josef a Šimon. Jejich otcem jmenuje Písmo svaté Alfea neboli Kleofáše a jejich matka byla Marie, příbuzná Panny Marie.

Teď, když tomu všemu lépe rozumíš, jistě s úctou ještě větší se budeš chovat k celému svému tělu a se zvláštní úctou k těm částem těla, které Pán Bůh určil a tím posvětil jen pro svaté manželství, pro zrození a kojení dítěte. Sama nebudeš si s tím nikdy zahrávat a nikdy nedovolíš, aby se někdo opovážil na to sahat anebo ještě něco horšího chtěl s tebou dělat.

Dvanáctiletá svatá Marie Gorettiová se raději nechala zabít od osmnáctiletého Alexandra Serenelliho, když se mu bránila a nechtěla mu to na sobě dovolit. Tak se stala svatou mučednicí mravní čistoty. Raději zemřít, než těžce zhřešit - to bylo její životní heslo. Teď její duše září u Pána Boha v nebi v největší radosti a její tělo s neporušeným panenstvím ve skleněné rakvi v kostele v městě Nettuno v Itálii očekává slavné vzkříšení.

Denně pros: » Svatá Marie Gorettiová, přimlouvej se za mne, abych i já byla vždy tak Pánu Ježíši věrná, vždy tak čistá a vždy tak statečná jako ty! «

Jestliže tě Pán Ježíš volá k tomu, abys ve svátosti manželství vychovala Církvi a národu hodné syny, dcery a snad i kněze, který by pokračoval v díle jeho a jeho apoštolů, bude v tom tvé největší životní poslání, štěstí a jednou také převeliká odměna v nebi.

Jestliže tě Pán Ježíš volá k tomu, abys byla jeho snoubenkou v panenství duše i těla a z lásky k němu sloužila těm, kteří tvé pomoci potřebují, budeš mít v

tom ještě větší životní poslání, ještě větší štěstí a jednou ještě větší odměnu v nebi.

Zatím se mnoho modli, aby sis jedenkrát správně zvolila své životní poslání, porad' se také se svými rodiči i s duchovním otčem knězem, a budeš volit správně a šťastně!

III. DĚVČE, NĚCO PRO TEBE PRO DOBU LASKY A ZNAMOSTI

A. LASKA

1. *Co je láska?*

Láska je cit nevýslovného štěstí a radosti, který se v nás ozývá, když poznáváme někoho, kdo má ušlechtilé vlastnosti, je k nám dobrý, milý, a tento cit je spojen s úctou k tomu, koho milujeme, a s obětavostí pro něho.

Všechny ušlechtilé vlastnosti v míře nejvyšší má jedině Bůh, a on jediný je k nám nejlepší. Proto on jediný si od nás zasluhuje největší lásku, úctu a obětavost. Písmo svaté nám to také ukládá jako samozřejmou povinnost: »Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a z celé mysli své« /Mt 2, 37/. To je největší a první přikázání.

Po Bohu jsou tvými největšími dobrodinci rodiče. Proto rodiče jsou po Bohu nejvíce hodni lásky. Proto cit lásky k rodičům je ti tak blízký a samozřejmý. Tato láska se rozšiřuje pak ovšem také na tvoje sourozence a blízké příbuzné. Pak přijde na řadu ovšem i tvá kamarádka.

Nastane však chvíle, kdy se v tobě ozve cit lásky k hochu, který není ani bratr, ani příbuzný, který je rodově vlastně cizí. Jaký má smysl tato láska? Je-li to láska pravá, pak je to hlas Boží, který ti praví: »Uvaž, zdali byste mohli spolu vstoupit do svatyně manželství a byli ochotni spolu snášet všechno dobré i zlé až do

své smrti. « A když je tomu opravdu tak, pak dává Bůh této lásce takovou sílu, že dovede uvolnit nejtěsnější pouto lásky, lásky k rodičům, abyste mohli spolu založit novou pospolitost manželského a rodinného soužití. V tom smyslu také praví Písmo svaté: » Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k své manželce, a ti dva budou tělem jedním « /Mt 19, 5/.

Zde mluvíme o této lásce. A tato láska není hračka pro malé děti ani zábava pro ukrácení dlouhé chvíle. Je to posvátné volání Boží pro vstup do svatyně manželství. Proto jen ti mají právo jít za tímto hlasem lásky a spolu mohou začít chodit, kteří v dohledné době, asi do jednoho až do dvou let, hodlají vstoupit do manželství. V době známosti mají se přesvědčit, zdali by se k sobě hodili jako manželé. Nemohou-li ještě myslit na brzký vstup do manželství, pak před Bohem nemají právo spolu chodit jako ve známosti, mají s tím ještě počkat a zatím se tím více za sebe modlit. Pravá láska se dostavuje obvykle až kolem dvacátého roku. U mužů o něco později, u žen o něco dříve.

Nejčastější otázka, kterou si děvče dává v době lásky, je: » Má mě opravdu rád? Podle čeho bych to mohla poznat? « Odpověď není tak těžká. Jen si vzpomeň, co vlastně je opravdová láska. Kdo má k tobě opravdovou, pravou lásku, nehledá jen sebe a své osobní uspokojení, ale dovede si všechno odepřít, jen aby uspokojil a potěšil tebe. V tom smyslu pravá láska člověka zušlechťuje, činí ho lepším.

Kdyby si někdo dovoľoval k děvčeti důvěrnosti, které uvádějí v nebezpečí její čest, ba dokonce by chtěl, aby mu byla po vůli, dala mu své tělo a tím dokázala svou » lásku « k němu, pak takový člověk nemá k ní pravou lásku, takový člověk jde slepě za svým pohlavním pudem, chce ho na dívce ukojit a nedbá ani v nejmenším, že ji chce oloupit o to, co by se jí nikdy nevrátilo, o její panenskou neporušenost.

Má-li však k ní lásku pravou, pak se k ní chová vždy s největší šetrností, s úctou a obětavostí, nic nechce pro sebe, všechno jen a jen pro ni. Jak je to něco krásného a oblažujícího, když dívka a mladý muž v jaru své lásky jeden druhého opravdu ctí, jeden pro druhého se ochotně obětuje a oba na perutích této čisté lásky se povznášejí stále výš z prachu všednosti až k lásce nejvyšší, k Bohu.

Láska mezi hochem a dívkou se projevuje v trojí podobě: v podobě duševní neboli vnitřní, v podobě smyslové neboli erotické a v podobě tělesné neboli sexuální.

2. Láska duševní neboli vnitřní

Tato láska je jádrem pravé lásky, a jen ta může být základem trvalého manželského souladu a spokojenosti. Jako nestárne duše, nestárne ani láska duševní, je-li pravá. Čím déle jsou spolu v manželství dva lidé, kteří mají k sobě opravdovou duševní lásku, tím je jejich láska hlubší, pevnější a krásnější, neboť se zdokonaluje vzájemnou úctou a obětavostí. Jestliže to bylo krásné v den svatby, ještě krásnější to bude za deset let, za dvacet i později, třebaš už tváře povadly, vlasy prokvetly, postava se nachýlila; duše a láska duševní nestárne.

Láska duševní začíná jako touha po někom, kterého bychom mohli mít rádi pro jeho ušlechtilé vlastnosti a který by totéž cítil k nám, k naší duši. Duševní láska je nejvíce vyvinuta u dívek. Když hoch a dívka začnou spolu chodit, tu se jim obvykle zdá, jako by to bylo pouhé přátelství, ale nejkrásnější, jaké může být. Když se jiní na to dívají jako na lásku, pak se na ně zlobí a tvrdí, že je to jen a jen kamarádství, a nic více.

Zpočátku může tomu tak být. Ale zkušenost nás poučuje, že mezi mladými lidmi různého pohlaví netrvá

dlouho poměr jen přátelský. Tento vzájemný vztah zpočátku jen přátelský velmi brzy přechází v lásku duševní.

Ti, kteří se mají rádi, chtějí být spolu častěji. Také se pokoušejí o větší osobní přiblížení. Dávají to najevo různými něžnostmi, a tak k lásce duševní začíná přistupovat i láska smyslová neboli erotická.

3. Láska smyslová neboli erotická

Je-li láska duševní jádrem pravé lásky, pak láska smyslová neboli erotická je skořápkou kolem jádra. Máme nejen duši, ale také tělo. Je proto samozřejmé, že nejen duše a její vlastnosti, ale také tělo s jeho přednostmi nebo vadami působí na naše smysly, zvláště na zrak, a to buď přitažlivě, lhostejně nebo i odpudivě.

Když k lásce duševní přistupuje i láska smyslová /erotická/, pak je v ní souladný doplněk lásky duševní. Je v ní i jakási ochrana lásky duševní, podobně jako skořápka je ochranou jádra.

Kdyby však mladí lidé měli k sobě jen lásku smyslovou /erotickou/, bez lásky duševní, zahleděli by se jen do krásné tvářičky nebo postavy a vstoupili by do manželství, pak by dříve nebo později došlo k úplnému odcizení a rozvratu, neboť pouhá skořápka smyslové lásky bez jádra lásky duševní nemůže nadlouho uspokojit. Ukojení jen lásky smyslové je příliš povrchní, nedává nikdy uspokojení hlubší a trvalejší, a proto nikdy nemůže být tmelem trvalého šťastného manželského soužití.

Kromě toho denním soužitím manželským muž a žena si tak na sebe zvyknou, že zevnější přitažlivost se stává méně působivou. A konečně se musí počítat i s tím, že s postupujícím věkem oné přitažlivosti skutečně ubývá.

Proto, dřív nebo později, dojde mezi takovými v manželství k velkému rozčarování, zklamání, neboť nežijí

vnitřně spolu, ale jen vedle sebe, a přijde jednou těžká chvíle, dusná k zalknutí, kdy se na sebe cize podívají a řeknou si vyčítavě: » Proč jsme se spolu vůbec sešli? « Anebo si to vůbec neřeknou, ale každý jde svou cestou, jejich cesty se rozcházejí, až se rozejdou úplně. Co z toho zbude? Spáleniště z počátečního zdánlivého manželského štěstí.

Láska smyslová neboli erotická začíná touhou po tom, co lahodí smyslům: Tak na příklad zrak chce vidět krásu postavy, obličeje a vůbec, celého zevnějšku. Sluch chce slyšet příjemnou řeč a lichotky milované osoby a tělo chce pociťovat slast z osobního přiblížení: z vřelého stisknutí ruky, z pohlazení, z polibku a z přitulení.

U dívky jsou tyto zevnější projevy lásky smyslové neboli erotické obvykle výrazem lásky jen duševní. Avšak u muže přechází těmito projevy láska duševní silněji v lásku smyslovou, erotickou, a často ve smyslné, vášnivé vzplanutí, což je začátek již lásky tělesné, která jej pudí k spojení tělesnému. Mnohá dívka neví, že muž to prožívá jinak než ona, a proto se dostává do neštěstí.

Rozumná dívka si nedovoluje ani nepřipouštět ze strany chlapce takové projevy něžnosti, které by ho mohly strhnout k lásce tělesné, neboť tím by ohrožovala jeho a ještě více sebe. Proto při loučení a opětném setkání na počátku své známosti připouští jen podání ruky. Když mají spolu vážnou lásku a vážnou známost, to znamená, že myslí spolu na manželství, potom mohou spolu chodit také slušně zavěšení. Ve vážné známosti mají právo také na slušné políbení, pohlazení, na slušné přitulení, avšak nic více. Pro uvědomělou dívku je samozřejmé, že se tak obléká, aby tvary jejího těla příliš nápadně nevystupovaly, neboť výstředním oblékáním by ho pohlavně vzrušovala.

Jak je to s políbením? Políbení je na místě mezi členy rodiny: mezi manžely, mezi rodiči a dětmi, mezi blízkými příbuznými. Je to posvátná pečeť rodinné souvátlosti. Lehkomyslné přijímání polibků mimo okruh rodiny bylo by zneužíváním a znesvěcováním posvátného znamení rodinných svazků. Políbení mezi hochem a dívkou je pouze tehdy na místě a bez hříchu, když je to jen ve vážné lásce a ve vážné známosti. Ať je si dívka vědoma, že políbení vyjadřuje souhru duší. Má být proto něžné, slušné a ne vášnivé. Kdyby to bylo v době, kdy spolu ještě nemají vážnou lásku a vážnou známost, a přece došlo mezi nimi k políbení, třebas jen krátkému a slušnému, bylo by to lehkomyšlné, předčasné a v tomto případě flirtem anebo i lehkým hříchem. Avšak políbení dlouhé, vášnivé, smyslné, bylo by mezi svobodnými hříchem těžkým. Tato pravidla platí stejně i pro ty, kteří jsou spolu zasnoubeni a již před vstupem do manželství.

Dívka uvědomělá nikdy neřekne: » Ať si to má, když ho to baví, mně to nevadí, « poněvadž má odpovědnost před svým svědomím a před Bohem nejen za sebe, ale i za chlapce.

4. *Láska tělesná neboli sexuální*

Je-li láska duševní jádrem pravé lásky a láska smyslová /erotická/ její skořápkou, pak láska tělesná neboli sexuální je pouze nej povrchnější vrstvou této skořápky. Když je pod tou skořápkou lásky tělesné a smyslové skutečně jádro lásky duševní, a dojde k pohlavnímu spojení v této jednotě s láskou duševní v platném svatém manželství, pak i v této lásce tělesné je v tomto smyslu tmel manželského souladu.

Kdyby však mladí lidé byli vedeni do manželství jen láskou tělesnou, pak ještě rychleji dojde mezi nimi k

úplnému odcizení, rozvratu a rozpadu než u těch, kteří k tomu byli vedeni jen láskou smyslovou.

Láska tělesná začíná touhou po úplném spojení tělesném, pohlavním. Tímto úkonem spolupůsobí tito dva lidé s Bohem, který potom stvoří lidskou duši pro dítě, které se má z toho spojení vyvinout. Proto před Bohem mají k tomu právo jen ti, které Bůh k tomu posvětil platným manželstvím. Kdyby si to dovolili takoví, které Bůh dosud neposvětil za řádné manžely, třebas měli spolu vážnou známost anebo byli spolu již zasnoubeni, velmi těžce by se tím prohřešili, protože jen láska, třebas upřímná, nedává jim k tomu žádné právo. K tomu posvěcuje Bůh jen platným manželstvím.

Dobře si pamatuj, že u mužů láska duševní a smyslová přechází dosti rychle v lásku tělesnou. Bud' proto na sebe vždy a všude velmi opatrná, abys nikoho nepřivedla do pokušení k lásce tělesné, bud' jiným viditelným andělem strážným, a nikdy svůdkyní. Normální, zdravá a nezkažená dívka zpravidla nikdy netouží po této lásce tělesné, dokud není Bohem k tomu posvěcena platným manželstvím, poněvadž by to považovala za zneuctění, zneužití toho, co je Bohem určeno jen pro manželství.

Pokud se dala některá ještě před uzavřením i před Bohem platného manželství strhnout k spojení tělesnému, stalo se to obvykle následkem toho, že nebyla náležitě poučena o lásce a jejích projevech u hocha a u dívky, takže byla sama překvapena, jak se to mohlo stát, že tak nečekaně k tomu došlo. Někdy také následkem toho, že se nechala vést jen svým citem, a nikoliv zdravým rozumem a vírou: on to chtěl a ona povolila, když tolik naléhal a prosil. Také se to stává z neopatrnosti: připustila schůzku, když byla doma sama, nebo jinde v místnosti uzavřené, na místě osamělém nebo za tmy, kde se nechala dlouho objímat a líbat. Někdy také následkem opojného nápoje, který si nechala od

něho vnutit. Jen v některých případech došlo k tomu vlastní pohlavní žádostí nebo z neukázněné touhy po vlastním dítěti.

U muže je pohlavní pud spíše jako zevnější přídavek k životu. Žena to však prožívá jako součást své nejvnitřnější bytosti. Pro ženu, která všechno spojení cítí jemněji než muž, neznamená tělesné samo o sobě žádnou hodnotu. I pohlavnost je u ní projevem více duševním, symbolem vnitřního darování, vyzařováním lásky z celé bytosti. Teprve ono duševní dodává podle jejího názoru i tělesnému prvku pravou hodnotu a význam. Toto je chápání ženy a také způsob jejího zážitku. Jsou ovšem také výjimky, ale ty nevyvracejí pravidlo zde vyjádřené. Takto chápe tuto věc i náboženství. Muž je však z jiného dřeva. V tělesném spojení vidí jakýsi cíl, něco podstatného. A v ženě vidí více majetek hmotný, než duševní hodnotu osobnosti.

Poněvadž muž vidí v pohlavnosti obyčejně cíl, proto se odvrací, jakmile se pohlavně nasytil. Jen dívka neinformovaná, nevědomá, nerozumná se domnívá, že muže připoutá k sobě nejvíce pohlavně. V tom je skryta tragédie leckteré dívky: tělesným spojením si ho chtěla připoutat k sobě, aby si ji potom vzal, a zatím právě tehdy se od ní odvrátí, jakmile svou pohlavní žádost ukojí. K tomu si takový ještě řekne: k čemu bych se měl jen na ni vázat manželstvím, když i bez manželství mi dala všechno.

Je-li však u dívky bázeň před hříchem, a když proto nikdy nepřivoluje k tomu, nač mají právo jen manželé, pak tato bázeň před hříchem, kterou hoch u ní pozoruje, vzbudí u něho úctu k ní, neboť v této chvíli v jejím postoji i on pocítí, že je ještě někdo jiný, vyšší, koho musíme poslouchat více než člověka, Bůh. V této chvíli ozáří takovou dívku odlesk něčeho vyššího, a každý muž, i kdyby to zevně nechtěl přiznat, pocítí k ní vnitřní respekt a úctu.

S pudem pohlavním má se to podobně jako s ohněm nebo s vodou. Jen tehdy je oheň a voda pro lidstvo požehnáním, když zůstávají v mezích sobě vykázaných. Běda však, kdyby oheň své meze překročil a octl se na střeších domů! Běda, kdyby voda své hráze přeskočila a provalila se přes břehy tam, kde jsou tiché, šťastné příbytky lidské, zahrady a pole! Hranice, kterou Bůh vykázal pohlavnímu pudu, je řádné svaté manželství. Když tam se uplatňuje tento pud způsobem, který určil Bůh, je to pro manžely, pro rodinu i pro veškeré lidstvo požehnáním. Kdykoliv se však tyto hranice překročí, vyvolává to jen slzy, bolest, zkázu a spoušť.

B. ZNÁMOST

1. *Známost má být jen pro manželství*

Když dívka mluví s hochem příležitostně při společenském styku, avšak úmyslně se spolu nescházejí ani nevyhledávají, pak to ještě není známost. Dívka má tehdy známost s hochem, když se spolu vyhledávají a scházejí úmyslně. Jen tehdy je známost mezi hochem a dívkou dovolena, když začíná s myšlenkou na brzký vstup do manželství /tak asi do jednoho až do dvou let/, které by bylo i před Bohem platné.

Je tedy známost nedovolena a snadno se stává hříšnou, kdyby ji někdo udržoval jen pro zábavu a bez myšlenky na přípravu k manželství. Vždy je hříšná v případě, když s oním člověkem vůbec není možné manželství i před Bohem platné, na příklad proto, že onen člověk byl již církevně sezdán, třebaš byl pak soudně rozloučen. Proto čestná dívka nezačíná známost s člověkem ženatým. Rovněž se nepokouší čestná dívka nikdy o známost s tím, kdo je na cestě ke kněžství nebo k životu řeholnímu nebo s tím, kdo se již Bohu zasvětil jako kněz nebo řeholník. Jako posvátné nádoby jsou určeny jen pro bohoslužbu, tak osoby duchovní jsou posvěceny jen pro Boha, a každé světské zneužití by byla hříšná svatokrádež.

Dívka, která lehkomyslně navazuje známost bez myšlenky na manželství, vydává v nebezpečí svou mravní čistotu, rozplýtvává své srdce v drobném milkování, a

tím škodí svému mládí a celému budoucímu štěstí manželskému. Když jednou vstoupí do manželství a bude potřebovat velké a silné lásky, která má nést celý život se všemi jeho oběťmi, pak nebývá schopna brát lásku tak vážně, hluboce a svatě, a proto je pro větší oběti slabá. V manželství očekává jen pokračování dřívějšího povrchního, plýtkého milování, a po prvním opojení se jí zdá manželství něčím jednotvárným a neuspokojujícím. Brzy se v ní probouzí její bývalá lehkomyšlnost ještě více, její vůle je slabá, neukázněná, začíná si zahrávat s jinými muži, a tak se otvírá brána k manželské nevěrnosti. Štěstí manželské je rozmetáno, zničeno. Tak se mstí lehkovážné milování v mládí.

Co říci o dívce, která začíná známost již ve věku dospívání? Je to obyčejně děvče, které jde slepě za prvním závanem lásky jen proto, že nebylo poučeno o posvátném poslání lásky. Předčasnou známostí se stává směšnou, nebo si hraje už na nevěstu, kterou však ještě ani zdaleka není. Ten, kdo s ní chodí, ví, že si ji ještě nemůže vzít, a proto podle toho se k ní také chová. Myslí si: »Laciné zboží, mohu s ní dělat, co chci.« Konce bývají smutné.

Předčasnou známostí podkopává své budoucí štěstí. Obyčejně nezůstane při jedné takové známosti, vymění se jich celá řada, neboť takové děvče nikdo nebere vážně. Představ si rozkvétající růži, která jde z ruky do ruky a každý k ní přivoní. Jak potom vypadá? Tak vypadá děvče, které s hochy brzy začíná a vymění jich celou řadu. Když ještě více dospěje a za nějaký čas potom by se mohla skutečně vdávat, říkají o ní: »Vyvoštěná, omakaná, zvadlá růže... Ta už jich měla!« Tak zůstane »sedět« anebo ze vzdoru a hněvu se pak nerozvážně a nešťastně vdá. Nechceš-li podkopávat svou šťastnou budoucnost, nezačínej předčasnou známost!

2. Známost má být čistá

a) *Kdy je známost čistá?* Známost je čistá tehdy, když je bez hříchu. Kdo má opravdovou lásku k dívce, chová se k ní vždy s největší úctou, chce sloužit jí, a ne svému osobnímu uspokojení, a je ochoten i k velkým obětem pro tu, kterou opravdu miluje. Proto se vyhýbá všemu, čím by se jí mohl nešetrně dotknout nebo dokonce jí ublížit.

Tak o ní smýšlí, tak s ní mluví a tak se k ní chová, aby jí v ničem nedal pohoršení a nikdy ji nesvádí k něčemu špatnému. Proto nechce od dívky nic, z toho, co mu ještě nemůže dát, dokud nejsou Bohem posvěceni pro společný život manželský. Velmi mu záleží na tom, aby si ji k oltáři přivedl neporušenou, neboť má k ní pravou lásku a ví, že jen tak si může zabezpečit Boží požehnání v manželství.

b) *Čistota známosti závisí nejvíce na dívce.* Obyčejně se stane jen to, co připustí ona. Je-li ve svém chování i oděvem zdrženlivá, značně usnadní mužův boj o čistotu známosti, neboť se tím stává jeho viditelným anđelem strážným. Kdyby ho však dráždila výstředním oblekem, vyzývavým držením těla anebo připustila takové líbání, objímání a doteky, které muže obyčejně pohlavně dráždí, anebo by vyhledávala příležitosti, aby s ním byla zcela o samotě v místnosti uzavřené, venku na osamělém místě nebo za tmy, pak by o ní platila velmi přísná slova Ježíše Krista: » Běda tomu člověku, skrze něhož pohoršení přichází! « /Mt 18, 7/ V takovém případě hlavně ona má na svědomí všechny hříchy, které z toho povstávají, i jejich následky.

Mladí lidé se musejí nejen varovat toho, co by jim bylo blízkou příležitostí k hříchu v jejich známosti, ale musejí se také mnoho modlit. » Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení, « řekl Pán Ježíš /Mt

26, 41/. Dobře a často mají se modlit nejen za sebe, ale také jeden za druhého. Zvláště mají pamatovat na denní Zdravas o zachování milosti posvěcující a mravní čistoty, na nedělní mši svatou a na častou svatou zpověď a svaté přijímání, alespoň jednou za měsíc.

Jestliže někteří mají v sobě tak málo mravní síly k přemáhání pokušení, je to obvykle proto, že zřídka anebo málo uvědoměle se posilují svatým přijímáním a zapomínají na nejkrásnější vzor čistého života, na Pannu Marii. Časté a uvědomělé svaté přijímání je chléb silných, je chléb těch, kteří vítězí! A láska k Panně Marii je zdrojem nejen veliké síly, ale také veliké úcty k vlastnímu tělu, neboť sám Bůh posvětil zvláštním způsobem tělo ženy, když neváhal vzít na sebe lidskou podobu z těla Panny Marie. Zář, která vychází z Panny Marie, padá na každou dívku a ženu. Toho si musí být vědoma každá dívka a žena, na to musí pamatovat také každý chlapec a muž. V Panně Marii je vlastně každá dívka a žena postavena na oltář po bok Neposkvrněné, jen nesmí nikdy vlastní vinou s toho oltáře sestoupit!

Kdyby snad on měl někdy slabou chvíli a v jeho očích pojednou zahořely nebezpečné plaménky, věz, že to začíná hořet jeho tělesná žádost po tobě. V této chvíli se prolamují všechny ochranné hráze pod dravým proudem jeho pohlavní žádosti, jeho rozum se zatemňuje a vůle oslabuje... Která dívka je v té chvíli v cestě a závčas se nezachrání, bývá smetena, zničena... Řekni mu v tom hrozném okamžiku: »Vzpamatuj se, takový přece nejsi!« Kdyby však ony zlověstné plaménky v jeho očích nepohasly, kdyby dokonce i jeho ruce se již vztahovaly po tobě jako chapadla chobotnice, ani okamžik nezůstávej na místě, ihned a co nejrychleji odejdi, prchej, dokud není pozdě. V té chvíli by zmařil tvou nevinnost, největší bohatství tvých dívčích let, zlo- mil by překrásnou zpívající lilii tvého panenství, hodil by ji v bláto a zašlapal.

Běda neopatrné dívce, která slepě věřila v » lásku « takového muže, dala mu všechno — a ztratila všechno. Její dívčí čest, ženská a mateřská důstojnost byla zhanobena, znesvěcena, zneuctěna. V několika minutách byla oloupena o to, co bylo posvěceno krví Kristovou, co odporučovala do ochrany Boží, Panny Marie a anděla strážného, co láska a modlitba matky tolik roků chránila. A co z ní bude, když si nechala vzít korunu panenství, která má větší cenu než koruna královská?

Poznáš-li, že chlapec nepřemáhá a nechce přemáhat svou vášnivost, nechod' s ním, neber si ho! Je to hrozné utrpení pro jemnou dívku, uzavře-li navždy svazek s takovým mužem, který hledá jen tělo. Po čase by se tě nasýtil, hledal by změnu a nová vzrušení zase u jiné, a tvé manželské štěstí bylo by v troskách.

c) *Svobodná matka*. Co prožívá svobodná dívka, která se chlapci poddala a nyní cítí, že pod jejím srdcem roste nový život? Je to obyčejně pocit strachu s mučivou otázkou: » Co teď?! « Taková dívka především nasadí všechny páky, aby byla co nejdříve svatba, a tak před veřejností bylo zakryto, co se mezi nimi stalo ještě před manželstvím. Některým se to také podaří. Ale i kdyby si muž vzal dívku, kterou svedl, oba jsou pro onen velmi chybný krok před sebou zahanbeni, neboť se ukázali jako slaboši. Nemohou mít proto k sobě pravou úctu a ani vzájemnou důvěru v budoucí věrnost své mravní čistotě ve stavu svobodném.

Dítě z takového spojení vzešlé mívá zvýšenou náklonnost k zlému. Je to smutné dědictví po rodičích, kteří se neuměli ovládnout. Kromě toho musí být taková manželka připravena i na to, že uslyší od svého muže při nějakém nedorozumění připomínku, aby byla hezky zticha, neboť jí udělal » milost «, že si ji vůbec vzal a nenechal ji sedět. Stává se ovšem častěji, že si ji vůbec nevezme, nechá ji v neštěstí a hanbě před lidmi, poně-

vadž neměl k ní pravou lásku, když se zmocňoval jejího těla a chtěl na ní ukojit jen svou tělesnou žádost.

d) *Potrat? Nikdy!* Stává se, že se dívka v hrůze před hanbou řítí do propasti dalšího těžkého hříchu tím, že se pokouší o přerušení těhotenství potratem. Příímý potrat není dovolen nikdy a v žádném případě, neboť jakmile začne klíčit v lůně matky nový život, už je v něm lidská nesmrtelná duše, kterou Bůh stvořil tehdy, když vajíčko v těle ženy splynulo se zárodkem (semenem či spermatem) z těla muže. Každý příímý, to je chtěný, záměrný, úmyslný potrat je vždy vražda, a proto velmi těžký hřích proti pátému přikázání Božímu »Nezabiješ«, i kdyby se onen lidský plod teprve začal vyvíjet a byl zcela nepatrný. Příímý potrat není dovolen ani na záchranu života matky, neboť není dovoleno zabít život jeden, aby tím byl zachován život druhý.

Za tento tak těžký hřích Církev stíhá trestem vyloučení z Církve /exkomunikací/ ty, kteří při tom tak spolupůsobili, že bez jejich spolupráce by potrat nebyl proveden. Žena tomu trestu ovšem propadá také, pokud o něm věděla a tento nedovolený zákrok nechala na sobě provést, nebo sama si úmyslně potrat vyvolala. Tento hřích může odpustit jen biskup nebo od něho zplnomocněný kněz. /U nás mají všichni kněží od biskupa plnou moc k odpuštění toho hříchu./

Hřích na duši se sice odpustí těm, kteří se z něho kajícně vyznávají a chtějí se polepšit, avšak smutné následky na těle, na zdraví, zůstávají často po celý život. Bůh odpouští, ale tělo neodpouští. Potratem je ničen nejen život dítěte, ale zároveň je duši toho dítěte zabráněno přístupu do nebe, neboť má na sobě ještě dědičný hřích. Velmi mnoho žen umírá následkem potratu, zvláště je-li zákrok proveden neodborně. I kdyby tento zákrok provedl některý lékař velmi odborně, přece vystavuje zdraví, ba i život ženy velkému nebezpečí.

Takový zločinný zásah posuzuje profesor MUDr. Alfréd Labhart, ředitel ženské nemocnice v Basileji, takto: » Žádný lékař, ani nejvyhlášenější, nemůže zaručit, že žena vyvázne bez těžkých následků a že tento zákrok vůbec přežije. « Podobně soudí celá řada jiných odborných lékařů. MUDr. V. Šebek k tomu píše: » O nedozírných škodách způsobených potratem na fyzickém zdraví celé dnešní ženské generace, nemá široká veřejnost ani přibližné představy.

Násilné přerušení těhotenství je pro ženu vždy škodlivé, i když potrat vykoná lékař, školený odborník. Těhotenství vyvolává mohutné změny v celém ženském organismu, zejména ve výměně látkové a v činnosti žláz s vnitřní sekrecí. Podle nejnovějších vědeckých poznatků násilné přerušení těhotenství náhlým zásahem do hormonálního hospodářství a do celé výměny látkové vždy nebezpečně ohrožuje zdraví, i když se poruchy neprojeví jasně hned po potratu. Ženy po několika potratech, které proběhly zdánlivě bez komplikací, počnou často bez zjevné příčiny chřádnout, jsou trvale unavené, nervózní a předčasně stárnou. Jindy se dostávají poruchy měsíčků, které postiženou ženu vysilují, takže nemůže řádně vykonávat své obvyklé zaměstnání. Tragickým následkem, často již po prvním potratu, je následující neplodnost. Po potratech vzniká někdy také životu nebezpečné mimoděložní těhotenství. (To znamená, že dítě se vyvíjí nikoliv v děloze, nýbrž ve vejcovodu, pravidelně odumře, dostaví se nebezpečné krvácení a pak je nutná rychlá operace.)

Vedle těchto posledních následků, jejichž původní příčinu si postižené ženy mnohdy ani neuvědomují, vznikají též velmi nebezpečné akutní komplikace ihned po potratu. Jsou to zejména záněty dělohy, okolí děložního, vejcovodů a vaječníků, které ženu poutají dlouho na lůžko a které pak nejčastěji přecházejí ze stadia prudkého do stadia vleklého. Stálé bolesti v podbříšku

a v kříži, úporný výtok z pochvy, obtíže při močení a jiné podobné příznaky vyžadují pak po léta nákladného léčení. Ženy jimi postižené jsou neschopny práce, stále postonávají a předčasně odkvétají. Leč ani tyto trapné chronické stavy nejsou nejhorším následkem potratu. Každoročně umírá po potratech mnoho mladých a dosud zdravých žen prudkými komplikacemi celkovými, na příklad otravou krve nebo zánětem pobřišnice. « (Uvádí MUDr. Václav Hrachovina, První pomoc, 5. vyd. Brno 1947, 251.)

e) *Východisko svobodné matky.* — Svobodná matka má se co nejdříve vyrovnat vnitřně ve svém svědomí před Bohem, vyznat se ve svaté zpovědi a ve svatém přijímání čerpat sílu k dalšímu životu, který pro ni, zvláště zpočátku, není lehký. Má nést kající následky svého poklesku. Milosrdný Pán ji neopustí, i kdyby ji opustili všichni, a její oběti odmění. Svým dalším životem může dokázat, že dovede dítě dobře vychovat a svou obětavou péčí může nahrazovat, o co bez své viny přišlo.

Má-li však vážné obavy, zdali se s tím rodiče vyrovnají, pak je nucena odejít na čas z domova do vzdálenějšího místa za vhodným zaměstnáním a tam vyčkat, až dítě přijde na svět, a potom, v nejhorším případě, dát dítě do vhodného ústavu. Ale jakmile bude moci si vzít dítě k sobě, ať je nenechá u cizích lidí, ale nahradí mu teplý domov!

A řekněme, že děvčeti se podaří rodiče na to připravit, aby nemusila z domu odejít a své dítě opustit. Dorůstající dítě bude jí stálou výčitkou svědomí a svobodná matka s obavou očekává chvíli, až dítě dospěje a pochopí své postavení.

Musí ovšem počítat i s tím, že dítě svobodné matky nejednou již před svým narozením dostává od ní smutné věno. Co trápí srdce matčino, působí i na jemné nervstvo vyvíjejícího se dítěte. Hořké výčitky svědomí,

strach před hanbou, bezesné noci a mocné vzrušení drásají nejen srdce takové matky, ale vrývají se i do zrajícího plodu.

K tomu si představme ještě nesmírný zármutek rodičů a sourozenců svobodné matky. Bolest, trpké zklamání, ponížení, znesvěcení rodinné svatyně zatemňuje jim světlý pohled do života snad navždy, podlamuje jejich síly a nejednou sklátí rodiče v předčasný hrob.

Jak je to všechno smutné! A toto neštěstí se opakuje znovu a znovu. Hrozíš se toho všeho při pouhém pomyšlení. Stejně se toho hrozily mnohé jiné dívky a klesly přece. A víš, kde je začátek takového pádu? V jedné slabé chvílce, kdy dívka zůstala s oním člověkem sama v uzavřené místnosti, venku na zcela osamělém místě nebo za tmy a připustila dlouhé, vášnivé líbání a takové objímání, že bylo tělo na těle, pak něco projelo jejím tělem, co nejdříve snad nikdy nepociťovala, poddávala se tomu, snad se trochu nebo i více bránila, ale neubránila se, a procitla ze svého opojení — až bylo pozdě!

f) »*Ochranné prostředky?*« *Nikdy!* — Jsou ovšem i takoví, kteří dívky namlouvají: »Neboj se, nic se ti nestane, udělám to tak opatrně, aby z toho nic nebylo.« I kdyby z toho »nic nebylo«, přece ztrácí dívka nesmírně mnoho — svou tělesnou neporušenost. Kromě toho se stává, že ony prostředky selhávají, nepomohou a k oplození přece dojde. K tomu poznamenává prof. MUDr. Rudolf Peter: »Nepoučené ženy se často pošetile domnívají, že povrchním, nedokonalým pohlavním stykem jsou chráněny před nevítaným těhotenstvím. Lékaři však dobře vědí, jak se takto uvažující ženy velice mýlí, neboť často stačí, aby mužské semeno bylo vyprázdněno pouze na zevní rodidla. Některé semenné vlákno (spermie) najde si pak již cestu do vnitřních rodidel a žena otěhotní.

Nepoučená osoba zpravidla také nepomyslí na to, že může při zevním pohlavním styku získat některou i nejnebezpečnější nákazu stejně jako při styku dokonalém. Nepomyslí tedy, že je ohrožena i pohlavními nemocemi v plné míře!

I nečistou rukou může druhá osoba zavléci rozmanitou nákazu do rodidel dívky, a ovšem i ruka vlastní při zlovyku sebeukájení /Dospívající dívka, Praha 1957, 92 n/. Takový způsob tělesného styku je nejen další těžký hřích, ale lékařsky je také dokázáno, že to působí i vážnější poruchy zdravotní jak u muže, tak zvláště u ženy, neboť zvláště žena je uspokojena bez škody na zdraví jen tehdy, když tělesné spojení se může stát s klidným svědomím, to je v takovém manželství, které je platné i před Bohem, když se to děje přirozeným způsobem a bez umělého zamezování početí.

Universitní profesor MUDr. Chura o tom poznamenává: » Rozšíření ochranných prostředků je podporováno názorem, jako by byly úplně neškodné, a tento falešný názor bývá podporován i lékaři. Ve skutečnosti jsou velmi škodlivé jak pro muže, tak pro ženu, tak pro případné potomstvo. Jistě by nám po světě chodilo méně neurasteniků, kdyby nebylo těchto antikoncepčních praktik. « (Zachraňte národ, Hlučín, 16.)

g) *Nejhorší jed pro tělo: pohlavní choroby.* — Dívka musí pamatovat ještě na jednu velmi důležitou okolnost, která by mohla zavinit další velkou tragédii v jejím životě. Muž, který bere na lehkou váhu pohlavní styk, již snad vícekrát se tak zapomněl s těmi, které jsou k tomu nakloněné, a proto často bývají nakažené, a tak i on se od některé nakazil. Snad se takový muž i léčil a zdánlivě vyléčil, avšak zhoubnou nákazu šíří dále.

Nejrozšířenější pohlavní nemoc je kapavka /gonorrhoe/. Původcem nemoci je drobnohledná bakterie zvaná gonokokus, objevená r. 1879. Člověk, stížený kapavkou, přechovává její zárodky na vlhké sliznici svého pohlavního ústrojí. Při pohlavním styku přejde výměšek na sliznici ústrojí druhého a nákaza je přenesena. Za dva až sedm dní nastane zánět postižené sliznice. Ta zrudne, zduří, pálí až bolí a vyměšuje žlutý až zelený hnis. Říká se mu kapavčitý výtok. Nesmí se zaměřovat s dosti rozšířenými jinými výtoky, na příklad s bílým výtokem, který je dosti častý u chudokrevných dívek a žen, který není hnisavý ani nakažlivý, nebo s hlenovitým výtokem před periodou a výtokem zaviněným tělesnou nečistotou anebo podrážděním pohlavního ústrojí, nebo následkem používání » ochranných prostředků «.

Když se kapavka zavčas neléčí, pak postupuje z pochvy dále do dělohy, do vejcovodu a na vaječníky. Kapavčitý hnis působí záněty, a ty ničí důležitou vaječnickovou tkáň. Tkáň se zjizví a také vejcovody, ale jizvami se uzavře průchod. Vajíčko se těžko dostane zjizvenou tkání na povrch vaječníku. I kdyby se prodralo přes zjizvenou tkáň, nemůže se dostat dále do vejcovodu, který se stal pro zjizvení neprůchodný. Tak vzniká mnohá neplodnost ženy. /Stejně i muž ztrácí zanedbanou kapavkou plodnost./ Neléčená kapavka může chorobně zachvátit další vnitřní tělesné ústrojí, i srdce, a může být příčinou předčasné smrti, zvláště u ženy, u které následky této choroby bývají nebezpečnější než u muže.

Zůstane-li kapavka omezena na dolní část vnitřního ústrojí, nevadí sice otěhotnění, avšak může nakazit novorozené při příchodu na svět. Výměšek přijde mu do

očí a hnisání z toho vzniklé vede obyčejně k slepotě. Je to bolestné pro matku, která tímto způsobem zavinila vyhasnutí oček svého dítěte.

Nejtěžší, nejnebezpečnější a nejzhooubnější pohlavní nemoc, která vniká do celého krevního oběhu a proto zachvacuje celé tělo, je příjice /syfilis, lues/. Tuto nemoc způsobuje drobnohledný mikrob zvaný treponema pallidum, objevený r. 1905. Tento mikrob dovede žít kdekoliv, na povrchu i uvnitř lidského těla, a tím se nákaza snadněji přenáší. Nakažený člověk proto přenáší příjici nejen pohlavním stykem, ale i slinou, polibkem, nasliněným předmětem, jako je cigareta nebo jídelní příbor. Do těla vniknou tyto mikroby třeba sotva viditelnou, drobnohlednou trhlínkou. Obyčejně se však získává i tato nemoc pohlavním stykem s nakaženým člověkem.

Kdo se nakazí příjicí, dostane na tom místě svého těla, kde se nakazí, za dva až tři týdny zatvrdlinu zvanou tvrdý vřed. Vypadá jako odřenina, nehluboká popálenina, vylučující průsvitnou, někdy bělavou tekutinu, která není nikdy zřetelně hnisavá. Tento tak zvaný vřed je nebolestivý, proto mu nemocný nepřikládá velkou důležitost anebo jej přehlédne. /Jiné onemocnění je tak zvaný měkký vřed, který je bolestivý, a proto se nepřehlédne. Je to onemocnění docela jiné a ukazuje se za dva až čtyři dny po pohlavním styku s nakaženým člověkem./

I když se příjicí nakažený člověk neléčí, vřed sice zmizí, ale nákaza postupuje krevní cestou dále do těla. Po několik let se projevuje občas různými úpornými, nepříjemnými vyrážkami. Tyto vyrážky se však nesmějí zaměňovat s vyrážkami obyčejnými /uhry, újedy, zarůžovělé pupínky/, které se objevují zvláště na čele a kolem nosu v době dospívání.

Potom tato nemoc zdánlivě vyhasne, ale tím hroživěji vypukne v některém tělesném ústrojí, kde vyvolává rozpadávající se hlízy, které ničí tkáně. A konečně napadne mozek a míchu, působí vysychání míchy, měknutí mozku, pomatení rozumu, zblbnutí a smrt.

Léčení příjice je zdlouhavé, několikaleté a žádný lékař nemůže dát záruku, že je úplně vyloučeno nové vzplanutí této choroby anebo že nebudou následky v potomstvu. Zvláště to platí v případech, kdy se začalo s léčením pozdě. Následky příjice, zdánlivě vyléčené, se mohou ukázat nejen v prvním, ale i v druhém, třetím a čtvrtém pokolení. Tak se plní slova Písma svatého: »Bůh do třetího a čtvrtého kolena stíhá syny za nepravosti otců« (Ex 20, 5). Takové nešťastné děti mají po celý život trpkou vzpomínku na své rodiče nebo prarodiče a žalují na ně: »Otcové naši hřešili, ale my jejich nepravosti neseme« /Pláč 5, 7/. Leckdo se táže: »Proč Bůh tak přísně trestá za tyto hříchy?« Proto, že tyto hříchy znečišťují a znesvěcují pramen nového lidského života, který Bůh určil a posvětil jen pro čisté a svaté manželství.

Jak se uchránit tak velkého nebezpečí pohlavních nemocí? Lékařka MUDr. Mir. Klímová-Fügnerová na to odpovídá: »Chraňte se nejprve před náhodnými známostmi! Nepřivolte k důvěrnému chování. Člověk, který se k vám chová dotěrně, aniž vás blíže zná, chová se jistě tak k jiným. Takovou lehkomyšlností mohl snadno někde přijít k nákaze. Varujte se ho, když vás láká na ztracená místa nebo do bytu. Zdraví a štěstí mnohé dívky zůstalo za prahem, který lehkomyšlně překročila. Varujte se dále lihovin! Varujte se také lidí, kteří pijí lihoviny! Odmítněte je, když vám je nabízejí! Mají často nekalé úmysly. Lihoviny (pivo, víno, likéry) i v malých dávkách snižují soudnost, opatrnost a rozvahu, proto jsou odjakživa spojencem pohlavních nemocí.

Dryáčnická reklama nabízí často různé prostředky, které slibují uchránit před nákazou pohlavními nemocemi. Nikdo však nemá na ně spoléhat. Nikdy nechrání bezpečně. Nevěřte tomu, co čtete v inzerátech novin a ženských listů o různé ochraně. To vše je vypočteno na nevědomé ženy, které ve své nevědomosti a důvěřivosti dávají vychytralým podvodníkům těžce vydělané peníze. Tito podvodníci a podvodnice jsou bez trestu, neboť oklamaná žena je nikdy neprozradí bojíc se veřejné ostudy. Následky nevědomosti ve věcech pohlavních bývají často hrozné. Často jim padne za oběť zdraví, ba i život dívky, předtím zdravé a nevinné. « /V knížce Poznej sama sebe, Praha 1945, 9-10/

h) *Jen sebeovládáním si zajistiš čistou, šťastnou známost a šťastné manželství.* — Nejen ve známosti, ale ještě více v době zasnoubení je třeba na obou stranách velké opatrnosti i hodně modlitby a sebekázně, aby vždy byla zachována neposkvřená mravní čistota. Známost a zasnoubení bez mravní čistoty je nejhorší příprava na manželství. V manželství je potřebí častého sebezpřemáhání v hojných drobných starostech denního života. Šťastí manželské se neudrží jen ukojováním lásky tělesné, ale především vzájemnou obětavostí. Jak mohou mít manželé sílu k těmto obětem, když si na to nezvyknou v době svého mládí, v době své známosti a zasnoubení. Jak může být taková žena oporou svého muže, obětavou matkou a pečlivou hospodyní, když neobstála ve zkoušce sebevlády v době, kdy měla nejvíce ukázat svou důstojnost ženy! Zvítězit nad sebou je vítězství největší!

Jen čistá, neposkvřená láska je opravdu krásná, silná a mnohonásobně odměňuje v manželství všechny přinesené oběti. Čistá láska člověku nic nebere, o nic ho neochuzuje, nýbrž nesmírně mnoho dává, mnohem

více, než co slibuje hřích. Aby známost snadněji zůstala čistá, nemá být příliš dlouhá. Ve známosti příliš dlouhé se láska buď znečistí nebo otupí. Známost má trvat aspoň půl roku až rok, nejdéle dva roky. Potom mají se zasnoubit a vstoupit do manželství, nebo se rozejít. Jsou ovšem také výjimky, když na příklad on čeká na zajištěné zaměstnání a podobně. Když v takovém případě známost se protahuje na delší dobu, doporučuje se, aby se scházeli spolu méně často a byli ještě opatrnější, aby jejich láska nebyla znečištěna nebo otupena. Aby známost zůstala čistá, nemá být tajná, ale veřejná.

3. Známost má být veřejná

a) *Kdy je známost veřejná, a proto dovolená:* – Známost je veřejná tehdy, když o tom vědí rodiče a když snoubenci spolu nezůstávají zcela sami v místnosti uzavřené nebo venku na místě zcela osamělém anebo za tmy. Chce-li s tebou muž navázat známost, řekni to svým rodičům nebo jejich zástupcům s prosbou o jejich dovolení. Nejlépe uděláš, když ho svým rodičům nebo jejich zástupcům co nejdříve také představíš. Více očí více vidí a mohou ti pak o něm něco povědět, co snad nevidíš ty.

Nebudete-li spolu nikdy zcela o samotě, tím se vyhnete mnoha nebezpečím. Když je na příklad společný výlet, pak rozumná a slušná dívka neodbočuje nikdy s hochem někam stranou, do úplné samoty, ale zůstává společně s ostatními nebo aspoň v jejich dohledu.

Rovněž za nic na světě netáboří slušné dívky přes noc s hochy, ani tehdy ne, mají-li stany od sebe oddělené. Ještě více do špatné pověsti se dostává ona dívka, která s mladíkem o samotě se koupá nebo sluní. Třebas mezi nimi nedošlo k ničemu špatnému, hřeší už tím, že ho přivádí do velkého pokušení. Tím se dopouští nešetrnosti k němu a zároveň ohrožuje i sebe.

V žádném případě a za žádných okolností si nedovolí slušný muž vkročit do bytu dívky, když ví, že je doma sama. Kdyby si to přece chtěl dovolit, pak slušná dívka tento pokus rázně a nesmlouvavě odmítne. Kdyby ze slabosti a nemístné ohleduplnosti to přece dovolila, bylo by to od ní velmi neopatrné a také by tím hřešila pohoršením, uváděla by ho do pokušení a zároveň i sebe vydávala do blízkého nebezpečí.

Je samozřejmé, že v žádném případě a za žádných okolností si nedovolí slušný muž, aby zůstal s dívkou v téže bytě na noc nebo aby se někde společně ubytoval s dívkou. Třebas by přitom na nic zlého nemyslel, určitě by v očích veřejnosti poskvrnil čest oné dívky. Proto každý takový pokus čestná dívka rázně odmítne. Kdyby to snad přece připustila, hřešila by těžce, neboť by ho vydávala do velkého pokušení a sebe by vystavovala velmi blízkému nebezpečí. Takové spolubydlení není dovoleno ani tehdy, když jsou spolu již zasnoubeni. Na takové spolubydlení mají právo teprve tehdy, když spolu vstoupili do manželství i před Bohem platného.

b) *Chraň se nebezpečí tajných známostí!* — Nikdy nezačínej tajnou známost, neboť vede obyčejně do hříchu a do neštěstí. Když jsi ve věku, kdy máš již právo na známost, pak nemáš žádného důvodu, aby ses skrývala se svým hochem ani se svými dopisy, které si vzájemně posíláte. Je v tom hodně pravdy, že láska bývá často slepá. Bud' proto ráda, že máš rodiče, kteří ti mohou dobře poradit. Pamatuj, že také byli mladí jako ty, vědí, co je láska, a proto ti mohou poradit nebo zavčas tě varovat před nebezpečím a neštěstím. A jistě ti chtějí poradit co nejlépe, protože tě mají rádi jako nikdo jiný na světě. Nikdy nebudeš litovat, když se podle jejich dobré rady budeš řídit.

Jsou však bohužel i takoví rodiče, kteří svou dceru do hříchu přímo ženou a předstírají, že on si ji potom musí vzít, ačkoliv bývá tomu v takovém případě právě naopak. Hřích přináší jen kletbu, a proto v této věci dcera nesmí poslechnout ani vlastní rodiče.

Tedy: máš-li právo na známost, nikdy se s ní neskrývej! Nemáš-li ještě právo na známost, pak s ní nezačínej! Známost tajná nebo předčasná vede obyčejně do hříchu a neštěstí. Ať jako neonovým světlem ti vždy svítí ve tvém životě heslo: Hrdá, nedotknutelná a nikde lehkomyšlně s mužem sama!

C. JAKÝ MA BÝT ON?

1. *Nevstupuj do manželství se zavázanýma očima!*

Náklonnost k stavu manželskému se ozve v srdci každé dívky, neboť to vyplývá z citu mateřského, který jí Bůh dal. Pouhá náklonnost však nestačí. Je velmi důležité, aby dívka měla k tomu též potřebné vlastnosti, aby totiž dovedla být obětavou matkou, věrnou manželkou a dobrou hospodyní. K velmi důležitým předpokladům šťastného manželství patří ovšem také dobré zdraví.

Manželství není jenom pouhé zabezpečení existence, jen hmotné zaopatření, pouhý útěk z domova, únik před jednotvárností života, jen zajímavou událostí nebo snad pouhý román. Manželství je něco mnohem vážnějšího! Vzorné manželství je velká oběť. Manželství je oltář, na kterém se oběťují dva lidé, muž a žena, z lásky k Bohu, z lásky k sobě, z lásky k svým dětem, z lásky k Církvi a národu... A to je něco velkého, svatého, krásného a záslužného!

V tom světle také rozvážně a opatrně musíš volit svého nastávajícího manžela. Jen s tím mužem budeš opravdu šťastná, kterého si zvolíš nejen svýma očima a srdcem, ale také svým rozumem ve světle víry. Vroucně se proto modlívej, abys volila správně! Také se musíš přesvědčit, jaké vlastnosti má onen muž. Velmi si škodí taková dívka, která si říká: » Já ho mám ráda a nechci o něm nic špatného slyšet! Co by si pomysll, kdyby se dověděl, že o něm vyzvídám. A ostatně, mám

dost starostí s výbavou! « Taková si ovšem vybírá svého životního druha se zavázanýma očima. To však nemůže dobře dopadnout. Jaké bude její zklamání, když se jí otevrou oči v manželství a pozdě pozná smutnou skutečnost.

MUDr. Jiří Štefl k tomu poznamenává: » Při lásce často klesá soudnost a je zcela správné české přísloví, že láska je slepá. Přitom soudnost klesá pozoruhodně vůči předmětu lásky, na kterém zamilovaný nevidí a nechce vidět žádných chyb. V době lásky musí člověk napnout svou vůli, aby udržel aspoň trochu rozum pohromadě, čili, aby veden svou vášní nevstoupil ve svazek, který by ho činil nešťastným po celý život. « (Lékař hovoří s ženami, Praha 1944, 199-200)

2. *Dej si upřímnou odpověď aspoň na deset otázek*

a) *Je to muž opravdu svobodný a dobrý katolík?* — Nejednou se stalo, že dívka začala známost a až pozdě se dověděla, že onen člověk je ženatý anebo rozloučený a že není s ním možné manželství, které by bylo i před Bohem platné. Proto se musíš nejprve přesvědčit o tom, zdali onen muž, s kterým chceš chodit, je opravdu svobodný. Kromě toho pamatuj: kde víra spojuje, tam láska panuje. Kde není jednoty v pravé víře, tam chybí jednota v tom nejhlavnějším, a potom vážne všechno ostatní. Muž, který není věrný Bohu a jeho Církvi, snadno poruší věrnost i své manželce. Mimoto ohrožuje víru i své manželky a celé rodiny, a tím se dostává do nebezpečí i jejich věčná spása. Muž zůstane věrný své manželce jen k vůli Bohu.

b) *Má tě opravdu rád?* — Má opravdu lásku k tobě, či se zahleděl jen na tvé tělo nebo na tvé věno? Jen pozoruj, jak se k tobě chová. Dovede se k tobě chovat vždy s patřičnou úctou, anebo si dovoluje, nač ještě

právo nemá, dokud nejste svoji? Podle toho poznáš, má-li k tobě lásku pravou, či je k tobě puzen jen svými smysly, tělesnou žádostí po tobě. Rovněž je podezřelý, když se velmi zajímá o to, jaké věno dostaneš. Proto mu hned nevykládej o svém věně, abys vyzkoušela jeho lásku.

c) *Smýšlí správně o manželství a má opravdu rád děti?* — Kdyby neměl rád děti, sotva bude dobrým otcem. Bereš si nejen manžela, ale zároveň otce svých budoucích dětí. Kdyby neměl posvátnou představu o manželství a mluvil o něm jen nízce a hrubě, pak by ses stala jen otrokyní jeho tělesných žádostí a obětí jeho zvrhlých choutek.

d) *Má dobrou povahu bez neovládaných náruživostí a vášní?* — Kdyby se oddával opilství, hněvivosti, lakotě, smyslnosti, byla bys ubohou trpitelkou v područí takového manžela.

e) *Je tělesně zdrav?* — Uvaž, jaké by byly děti, kdyby on jako otec trpěl nebezpečnou chorobou. Kdo by pak měl na svědomí utrpení maličkých? Nejenom on, ale zároveň i ty. Jak trpkou vzpomínku po celý život má dítě na své rodiče, když je zatíženo chorobou jejich vinou! Je proto dobře, když se ještě před zasnoubením oba poradí se svědomitým lékařem o svém zdravotním stavu, a ještě lépe učiní, když si dají vystavit lékařské vysvědčení o svém zdraví a o vhodnosti sňatku. K posílení vzájemné důvěry si pak ono vysvědčení vzájemně ukážou.

f) *Není snad tvým příbuzným?* — Manželství mezi příbuznými, zvláště pokrevně blízkými, podle nauky o dědičnosti zřídka kdy bývá dobré a šťastné. Je-li totiž

v některém rodě nějaké dědičné zatížení, což bývá dosti často, pak dítě z takových příbuzenských sňatků dědí zvýšenou náklonnost k určité chorobě ze strany otce i matky. A to může mít těžké následky. Tato možnost není nikdy vyloučena. Je proto nesvědomitě, když někdo uzavírá příbuzenský sňatek. Blízké příbuzenství je proto překážkou manželství. Jen z důležitých důvodů se taková překážka promítá a dává se povolení k sňatku.

g) *Není mezi vámi velký věkový rozdíl?* — Lidé velkých věkových rozdílů nemají k sobě dlouho společné vzájemné vztahy a city. Nějaký čas si spolu snad rozumějí, ale dřív nebo později poznají, že jsou si spolu cizí, jako dva různé světy vedle sebe. Nebývají proto šťastná manželství, je-li on o mnoho let starší než ona. O takovém manželu se říká, že by mohl být jejím otcem, a ne manželem. Ještě spíše se však manželství stává nešťastným, je-li ona značně starší než on. Je ovšem dobré, je-li on několik roků starší než ona, ale nemá tomu být naopak.

h) *Jakou má hodnotu mravní?* — Nehleď jen na jeho zevnějšek, ale hlavně na jeho vlastnosti duševní, na jeho hodnotu mravní. Někdo má třeba bezvadný zevnějšek, nejuhlazenější chování, na první pohled » hezoun «, krásavec, ale přitom je falešný, má špatný charakter. Jiný je snad trochu méně vzhledný, méně obratný, ale má zlaté srdce. Jen podle zevnějšku se nikdy nebudeš řídit. Když myslíš na toho, kdo tě má provázet celým životem, nepředstavuj si jen líbivé tahy jeho obličeje, kadeře jeho vlasů, puky na jeho kalhotách, jeho švihácký klobouk, jeho výkony sportovní anebo úspěchy společenské, ale myslí více na jeho duši, s kterou máš být spojena až do smrti. Pamatuj: špatně se vdává, která

se vdává pro krásu, neboť ta trvá do času; dobře se vdává, která se vdává pro ctnost, neboť ta trvá na věčnost.

ch) *Vyzná se dobře v práci svého oboru?* — Když ano, pak je dobrá naděje, že uhájí existenci svou i celé rodiny. Velmi dobře však si to rozmysli, kdyby nebyla zabezpečena vaše společná existence. Jen z lásky a ze vzduchu spolu žít nemůžete, zvláště když přijde rodina.

i) *Jaké má příbuzenstvo?* — Nesnášenlivá, žárlivá tchyně zničila už mnohé manželství. Pamatuji, že si bereš nejen muže, ale v jistém smyslu i celé jeho příbuzenstvo. A to bývá někdy velkou přítěží.

Láska bývá dosti často slepá, a proto nevidí. Třebas i vidí, ale všechno omlouvá a odpouští. Vůbec nechce myslet o zlém. Rozumná, opatrná a prozíravá dívka proto nikdy nespolehá jen na úsudek svůj, ale poradí se s těmi, kteří to s ní smýšlejí nejlépe a chtějí jen její štěstí, zvláště s rodiči a se zpovědníkem. Nejvíce se ovšem radí s Bohem častou a vroucí modlitbou.

Kdyby po modlitbách a po poradě s těmi, kteří ti mohou nejlépe poradit, tvůj nastávající manžel při všech těchto otázkách dostal aspoň dobře, obstál ve zkoušce, vyhovuje. Kdyby však při některé z těchto otázek neobstál, dej mu »sbohem«. A nepovol ani v tom případě, kdyby se chtěl k vůli tomu i střílet. Za deset, patnáct let manželského soužití, ba i dříve, chtěl by zastřelit tebe!

Jen čistou láskou a čistou známostí můžeš vstoupit do svatyně šťastného manželství!

« Bděte a modlete se, » řekl Pán Ježíš nejen apoštolům, ale praví zvláště vám v době lásky a známosti.

Jen tehdy jsi bdělou, když se nikdy nenecháš vést
pouhým slepým citem, ale vždy rozumem a vírou.

A nejlépe se budeš modlit k Pánu Ježíši v častém
svatém přijímání a po boku Neposkvrněné se svatým
růžencem v ruce.

Pamatuj, vytrvej, a budeš šťastná ty, tvůj nastáva-
jící manžel i tvá budoucí rodina.

IV. VDAT SE, NEBO SE NEVDAT

Je dost dívek, které se mylně domnívají, že by mohlo utrpět jejich zdraví, kdyby se nevдалy a nestaly se matkami v manželství. Takové zapomínají na jedno: cit mateřský, který vede dívku do manželství a k tomu, aby se stala matkou dítěte, je u ní, jakožto u člověka především, něco duchovního a teprve potom také něco tělesného. Zcela tělesný je cit mateřský jen u pouhého živočicha.

Proto dívka neutrpí ani v nejmenším poruchu tělesného nebo duševního zdraví a může být svrchované uspokojena, když se vyžívá ve svém citu mateřském ve směru duchovním: když s mateřskou obětavostí pečuje o ty, kteří potřebují pomoci, ať je to v záležitostech duchovních nebo hmotných, avšak přitom žije mravně čistě a nevydraždí se v představách, v touhách, v pohledech ani si nedovoluje nemístné doteky ať sama, nebo s jinými.

Přitom však má si uvědomit dívka ještě jedno: mnohem cennější než láska k člověku je láska k nejvyšší Pravdě, Dobru a Kráse — k Bohu. Je mnohem větší a čistší, trvalejší, než něžné pohlazení toho nejmilejšího zde na světě.

Poněvadž láska k Bohu jakožto k nejvyšší Pravdě, Dobru a Kráse je neskonale více než kterákoliv nejkrásnější láska pozemská, proto dívka, která chce dávat všechno této lásce nejvyšší, Bohu, jemu zasvěcuje nejen svou duši, ale také i své tělo, stává se celopalem lásky k němu.

Proto z lásky k Bohu dobrovolně a uvědoměle zachovává panenství duše i těla. Z této lásky je pak schopnější a pohotovější k obětavé službě člověku, bližnímu, který potřebuje pomoci. Tak se stává šťastnou duchovní matkou mnohých a mnohých. Její duchovní rodina je mnohem větší než ona rodina, kterou by založila, kdyby se vdala.

V tom smyslu je dobrovolné a uvědomělé panenství něčím dokonalejším a záslužnějším než manželství. Je ovšem potřebí obojího: uvědomělých křesťanských matek i uvědomělých křesťanských dívek, které panenství duše i těla zasvěčují službě lásky k Bohu a k bližnímu buď ve světě, nebo v životě řeholním.

Modli se k Duchu svatému, pros Pannu Marii, Matku dobré rady o přímluvu, abys bezpečně poznala, na kterou životní cestu Bůh volá tebe. Toto poznání ti bude usnadněno tím, že se zahledíš do svého nitra a řekneš si upřímně, k čemu opravdu celou svou bytostí jsi nakloněna. Tím obyčejně Bůh také naznačuje, k čemu tě volá. Jsi-li přesto přese všechno ještě stále nejistá, porad' se se svým zpovědníkem.

Toto rozhodování ber velmi vážně, neboť zde běží o náplň celého tvého života a často na tomto rozhodnutí závisí i celý život věčný. Jen v tom stavu a ovšem i v povolání můžeš být opravdu šťastná, do kterého tě volá Bůh.

V. ZASNOUBENÍ, SŇATEK A PRVNÍ KROKY V MANŽELSTVÍ

A. Zasnoubení

Známost se nemá protahovat příliš dlouho, na mnoho roků. Bud', anebo! Když dívka v době známosti pozná, že on nevyhovuje všem podmínkám šťastného manželství, sdělí mu slušným způsobem ústně nebo písemně, že známost přerušuje. Nebude to tak těžké, když se k němu vždy rozumně chovala a nemá k němu žádných závazků.

Když poznala, že on vyhovuje aspoň na »dobře« všem podmínkám šťastného manželství, má dojít mezi nimi k zasnoubení, to je: dají si vážný a čestný slib, že spolu vstoupí do manželství. Zasnoubení se nemá dít nerozvážně a náhle při »dobré náladě«, ale teprve po klidné, zralé a všestranné úvaze, po modlitbách a po poradě s rodiči anebo i se zpovědníkem.

Zasnoubení však nedává snoubencům právo k důvěrnostem manželským. I v době zasnoubení mají se k sobě chovat dále jako ve známosti, neboť ještě nejsou před Bohem posvěceni pro společný život manželský. Poněvadž se v době zasnoubení obvykle spolu častěji scházejí, musejí být na sebe ještě opatrnější, aby nedošlo mezi nimi k nedovoleným důvěrnostem. Krásným vzorem pro snoubence je mladý Tobiáš... » Jsme děti svatých«, řekl své snoubence, » proto se nesmíme spojovat jako pohani, kteří Boha neznají« (Tob 8, 5).

Kdo by lehkomyšlně zasnoubení zrušil, prohřešil by se proti spravedlnosti. Jen tehdy je dovoleno zasnoubení rozvázat, když jsou k tomu vážné důvody, které ukazují, že by manželství bylo zřejmě nešťastné.

Zasnoubená dívka má své srdce již zadáno a nemá se o nikoho jiného zajímat. Stejně je k tomu povinen i její snoubenec. Dívka zasnoubená se už vyhýbá zábavám bez svého snoubence, hledí se ještě co nejvíce docvičit ve vedení domácnosti, chystá si výbavu bez hluku a chlubitosti, připravuje se k oddavkám v práci a v modlitbě. Po zasnoubení má být brzy, to je asi do měsíce, svatba.

B. SŇATEK

1. Přípravné kroky k sňatku

Po vzájemné dohodě zajdou snoubenci na příslušný národní výbor, aby zařídili, co žádá zákon k uzavření občanského sňatku. Také zajdou na příslušný farní úřad, aby se připravili na přijetí svátosti stavu manželského a jako katolíci byli i před Bohem manželé.

Před přijetím svátosti stavu manželského si mají snoubenci zopakovat náboženské vědomosti, aby věděli, jak mají křesťansky žít a také dovedli křesťansky vychovávat své děti. Je dobře, když se před sňatkem udělá řádná svatební smlouva. Před oddavkami přistoupí snoubenci k svaté zpovědi a k svatému přijímání. Doporučuje se vykonat svatou zpověď životní nebo generální /to je za dobu od poslední životní svaté zpovědi/. — Kdyby se snad nevyzpovídali, ačkoliv si jsou vědomi těžkého hříchu, a přijímali by svátost stavu manželského ve hříchu těžkém, dopustili by se tím nového těžkého hříchu, svatokrádeže. Oddavky mají být dopoledne ve

spojení se mší svatou, aby dostali při ní zvláštní požehnání. — Avšak teprve tehdy mohou přijmout svátost stavu manželského, až knězi předloží potvrzení od národního výboru, že byli sezdáni občansky.

2. Svatební obřady církevní

Ti, kteří přijímají svátost stavu manželského, předstoupí k oltáři a prohlásí před příslušným katolickým farářem nebo jeho zástupcem nebo před knězem od faráře k tomu zplnomocněným a před dvěma svědky, že se berou za manžely. Na znamení, že od té chvíle patří navždy k sobě, podají si pravou ruku a slíbí si vzájemnou lásku a věrnost až do smrti. Tento manželský slib lásky a věrnosti je přísahou, neboť se potvrzuje slovy: » K tomu mi dopomáhej Pán Bůh na přímluvu Matky Boží a všech svatých. Amen. «

Kněz ovine snoubencům ruce štólou a říká: » Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj. Pán Bůh všemohoucí, Otec náš nebeský, rač toto svaté manželství potvrdit, a také já z úřadu svého kněžského teď před Pánem Bohem a celou Církví křesťanskou potvrzuji toto řádné svaté manželství, dokud ho Bůh všemohoucí smrtí nerozloučí, ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. « — Mají-li prsteny, posvěti je a odevzdá se slovy: » Přijměte prsten věrnosti a buďte sobě věrni. « — Pak je mše svatá, při které se uděluje pro jejich manželské štěstí zvláštní požehnání.

Sňatek manželský je pro katolíky svátost, která posvěcuje katolického muže a katolickou ženu k společnému manželskému životu. Tato svátost jim rozmnožuje milost posvěčující a uděluje zvláštní milost k plnění manželských povinností. Proto ti, kteří přijímají svátost stavu manželského, mají být v milosti posvěčující, to je bez těžkého hříchu.

C. PRO PRVNÍ KROKY V MANŽELSTVÍ

1. *Soulad mezi manžely*

Soulad mezi manžely závisí nejvíce na tom, jak vysoko stojí teploměr jejich vzájemné lásky, založené na vnitřním hlubokém porozumění a osvědčované vzájemnou úctou a obětavostí. Taková láska přemáhá všechno. Při denním stálém soužití poznají, co dříve nepozorovali: různé chyby a nedostatky ve způsobu řeči, chování. Neprojeví nad tím podiv, vždyť i slunce má skvrny. Zde platí slova apoštola sv. Pavla: » Neste břemena jeden druhého, a tak naplníte zákon Kristův. « Upřímně se však mají snažit, aby ony chyby a nedostatky odkládali, aby jejich duše se stávala den ze dne vždy krásnější, jejich duševní jednota vždy pevnější a aby také potom dětem mohli dávat nejkrásnější vzor způsobem své řeči a chování. Tak se může jejich manželské soužití a rodinný život stát vysokou školou křesťanské dokonalosti a svatosti.

Bez pomoci Boží to ovšem nepůjde. Proto pamatují na denní modlitbu, pokud možno společnou, spojenou ráno s dobrým úmyslem pro celý den a večer se zpytováním svědomí a s dokonalou lítostí, s duchovním svatým přijímáním, dále pamatují na nedělní mši svatou a na svatou zpověď a sv. přijímání aspoň jednou za měsíc.

Manželství je jako hudební nástroj, na kterém se manželé musejí naučit hrát. K tomu zvláště může přispět manželka, je-li skutečně ideálním ušlechtilým ženským typem, který muže vždy okouzluje, i když přijde domů ustaraný a tíží svého povolání někdy ubitý. To dokáže manželka nejen pěstěním svých přirozených vlastností, které Bůh vložil do její bytosti, ale zvláště hlubokým náboženským životem. Když zůstává v milosti posvěcující ve spojení s Bohem, potom bude z Boha čerpat takovou sílu víry, naděje a lásky, že zůstane

vždy pevnou, klidnou, vyrovnanou, vlídnou a mateřsky laskavou, ať přijde v životě cokoliv.

Jen za těch podmínek může splnit to, co se od ní očekává: má být květinou na pustých a tvrdých skalách; písní, básní, modlitbou v nevlídné próze života; andělem míru v nesvárech hašteřící se společnosti; oázou ve vyprahlé poušti nízkých pudů; měkkou rukou, která hojí rány, osušuje slzy a stírá pot z čela těm, kteří zápasí se životem; viditelným andělem strážným své rodině i společnosti, uvědomělou ochránkyní mravní ušlechtilosti svého manžela, syna, bratra, cherubem s plamenným mečem, který chrání práh domu a zahání všechno nízké a špatné, tichou, ale výmluvnou a vítěznou hlasatelkou ctnosti a mravnosti.

K tomu však také musí přispět manžel tím, že má vždy šetrný ohled na jemnější, citlivější založení ženy. Je samozřejmě zvláště ohleduplný, když má žena v měsíci své dny. Zejména pak je jemný, když jde o tělesné manželské sblížení, neboť žena potřebuje k tomu nalaďení, předehtu, aby to bylo spojeno s vnitřním sjednocením duševní lásky. Po tělesném sblížení z téhož důvodu opět očekává projevy něžnosti. Mimoto potřebuje žena obvykle několik měsíců, než si zvykne na tělesné soužití. Kdyby muž toho nedbal, pak se cítí manželka po jeho boku ne jako rovnocenná bytost, ale jen jako »něco« ve službách muže i za cenu svých osobních obětí, ba utrpení.

2. Účel manželství

K správnému pochopení manželství je třeba dobře si uvědomit jeho účel. Bůh ustanovil manželství pro trojí účel: 1) Aby se rodily děti v posvěceném, věrném a spořádaném manželství; 2) aby manželství bylo dovořeným prostředkem k upevnění lásky i tělesným spojením; 3) aby si muž a žena vzájemně obětavě pomáhali.

— Proto mají manželé právo na všechno, co napomáhá k dovolenému tělesnému spojení. Manželé, kteří žijí v manželství Bohem posvěceném, mají vzájemné právo tyto úkony žádat, a na druhé straně je zase povinnost vyhovět, když je to za daných okolností také možno a bez těžké škody. Byl by to těžký hřích, bez vážného důvodu tuto povinnost odmítnout.

Manželka má právo tuto povinnost odmítnout na příklad, kdyby byla vážně nemocná a tím by si mohla těžce ublížit, kdyby se manžel dopustil manželské nevěrnosti cizoložstvím, kdyby byl opilý nebo měl nakažlivou pohlavní chorobu. Musí svou manželskou povinnost odmítnout, může-li tak učinit bez nebezpečí manželského rozvratu, kdyby muž používal tak zvaných » ochranných prostředků « k zamezení oplodnění. Byl by to těžký hřích, který poškozují i zdraví manželů, kdyby používali těchto » ochranných prostředků « anebo kdyby se spolu tak pohlavně stýkali, aby símě bylo utraceno a nemohlo dojít k oplodnění. Rovněž by to byl těžký hřích, který také poškozují zdraví, kdyby některý z manželů hřešil sám na sobě sebeukočováním /sebeprzněním/.

Všechny ostatní projevy vzájemné manželské něžnosti a oddanosti bývají bez hříchu, když je k tomu rozumný důvod, např. posílení vzájemné lásky a věrnosti. Kdyby k tomu nebylo rozumného důvodu, ale bylo by to jen ze smyslnosti, bývá to mezi manžely obvykle hřích lehký.

Když Bůh požehná manželství dítětem, mají rodiče svatou povinnost, co nejdříve dát dítě pokřtít a dobrou výchovou o ně pečovat. Matka však musí pamatovat na to, že péče o dítě začíná mnohem dříve, než se dítě narodí. Často se proto modlí za dítě, které nosí pod srdcem, a často posvěcuje sebe a dítě svatým přijímáním. Je samozřejmé, že musí být opatrná v jídle, v pití

a v práci, aby dítěti neublížila. Varuje se proto jídel dráždivých, alkoholu, nekoná těžké, vysilující tělesné práce, nezvedá těžké předměty, nekoupe se ve vodě příliš horké nebo příliš studené, varuje se tance, nočního vysedávání a zábav.

Když někdy ze závažného důvodu zdravotního manželka další děti už mít nemá, pak je v takovém případě dovoleno omezit manželský tělesný styk na dobu, kdy je nejmenší pravděpodobnost oplození, to je na dobu jednoho týdne před začátkem menstruace.

Když však menstruace vynechává a je nepravidelná, jako na příklad v době kojení, v době přechodu a někdy i z jiných příčin, pak ovšem to vypočítat nelze. Je možno to vypočítat jen při pravidelnosti doby, kdy se dostavuje menstruace.

Manželé se neprohřešují proti přirozenému právu a Božímu řádu, když svého práva správně používají, třeba nemůže dojít k oplodnění pro nevhodnost doby /právě není vyztřálé vajíčko/, pro pokročilý věk, kdy již vajíčko vůbec nedozrává nebo činnost vaječníků již přestala, nebo pro již nastalé těhotenství. Je-li tělesný manželský styk v době těhotenství, má být velmi šetrný, zvláště v prvních dvou měsících, kdy oplodněné vajíčko není ještě dosti dobře zakořeněné v děloze, aby nedošlo ke krvácení a k potratu. V posledních šesti týdnech těhotenství mají se manželé tělesného styku zřeknout úplně, neboť by to mohlo způsobit značnou zdravotní škodu anebo vyvolat i předčasný porod. Rovněž tak pro nebezpečí škody na zdraví má být úplně upuštěno od manželského tělesného styku v době menstruace a šest neděl po porodu.

Nemůže-li se státi manželka matkou pro nějakou vnitřní závalu, není povinna se podrobit operaci. Má se však podrobit operaci, přeje-li si manžel dítě, a operace, jež má závalu odstranit, není nebezpečná.

Kdyby se dala operovat s úmyslem, aby bylo znemožněno početí, hřešila by těžce. Byla-li však žena operována z jiných důvodů a nikoliv proto, aby se v budoucnosti zamezilo další početí, ale následkem oné operace žena je pro budoucnost neplodná, pak touto operací nehřeší. Třebas se stala neplodnou, může dále s manželem tělesně obcovat.

3. *Mateřství*

Úkol matky je velmi vážný, odpovědný a svatý. Proto jen ta dívka má právo se stát matkou, která je k tomu schopna nejen tělesně, ale je k tomu dobře připravena také duchovně, mravně a kterou Bůh k tomu posvětil platným manželstvím. Aby se v těle ženy z její zárodečné buňky /z vajíčka/ začalo vyvíjet dítě, k tomu je třeba tělesného /pohlavního/ spojení. Přitom se může zárodečná buňka z těla mužova /semeno, sperma, chám/ spojit se zárodečnou buňkou v těle ženy, s vajíčkem, je-li již vyzrálé a ještě neodumřelé. (Vajíčko dozraje jen jednou za čtyři týdny a je schopné oplození jen asi několik hodin.)

Když dojde k spojení těchto dvou zárodků, vzniká tělesný zárodek dítěte, pro který Bůh stvoří nesmrtelnou lidskou duši, a tak se začíná vyvíjet nový člověk. Stvoření lidské nesmrtelné duše je větší dílo Boží než stvoření celého vesmíru. Je proto samozřejmé, že jen ti lidé mají právo se tělesným spojením zúčastnit tohoto velkého tvůrčího díla Božího, které k tomu Bůh posvětil platným manželstvím.

Takto oplodněné vajíčko a pak nesmrtelnou duší oživený lidský zárodek se usadí do zkypréné sliznice dělohy /matky/ jako do peřinky a obklopí se plodovými blanami. Dutina, kterou vytvoří plodové blány, obsahuje plodovou vodu, a v té plave oživený zárodek. Z povrchu

plodových obalů vyvíjejí se klky, které vrůstají na způsob kořínků do děložní sliznice, aby čerpaly výživu pro oživený zárodek čili plod. Stromkovitě se rozrostou, mohutnější a zasahují hluboko do zkyplené sliznice děložní až k cévám s krví matčinou, odkud čerpají výživu. Tato část sliznice děložní s klky se vyvíjí ve složité ústrojí, jemuž říkáme koláč plodový. Jeho úkolem je pečovat o výživu a dýchání plodu až do porodu. S koláčem plodovým je plod spojen provazcem pupečným, v kterém probíhají cévy (dvě tepny pupeční a žíla pupeční) v nichž proudí krev plodová.

Lidský zárodek roste tak, že koncem prvního měsíce měří 1 cm, v druhém 4 cm, v třetím 9 cm, a tak roste dále, až při narození měří průměrně 50 cm a váží 3.5 kg. S vývinem plodu zvětšuje se i děloha, bývá až 24krát větší a vyplňuje větší část dutiny břišní.

Vývin lidského plodu je ukončen koncem devátého měsíce. Tehdy je dozrálý plod schopen porodem opustit lůno matčino. Bolestivými tahy dělohy, jež nazýváme bolestmi porodními, dochází za podpory tlaku břišních svalových stěn k prasknutí plodových blan neboli vaku plodového, k odtoku části vod plodových a k vypuzení plodu pochvou z těla matčina. Tyto chvíle jsou ovšem pro matku bolestné, avšak z lásky k dítěti je snáší hrdinně. Pán Ježíš praví o matce: » Žena, když rodí, má zármutek, když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět « /Jan 16, 21/. Napomenutí, které dal Tobiáš svému synu, platí i tobě: » Měj v úctě svou matku po všechny dny jejího života, neboť je ti mítí na paměti, jaká a jak velická nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla « /Tob 4,4/. — Porodní asistentka musí ihned podvázat na dvou místech od sebe trochu vzdálených pupeční provazec /aby nenastalo vykrvácení/, v části podvázané přestříhnout a dát první ošetření novoroze-

nému dítěti. Když je dýchání v pořádku, dítě začne křičet, začne sebou třepat, je jemně narůžovělé. Za půl až tři čtvrtě hodiny po porodu se vypudí i blány plodové a koláč plodový.

Po narození dítěte se o matce říká, že je v šestinedělí, poněvadž trvá asi šest neděl, než se její tělesná ústrojí, zvláště děloha, dostane do původního stavu. Říká se jí šestinedělka. V této době bývá ještě slabá a musí být na sebe velmi opatrná. Přitom dává dítěti svým mateřským mlékem ještě i pokrm za sebe.

Každou ženu zajímá otázka, v kterém věku je nejbezpečnější první mateřství. Podle názorů lékařských je nejlepší a nejbezpečnější doba pro první těhotenství ve věku 20 - 30 let, neboť tehdy je tělesný vývoj ženy již ukončen a na obtížné úkoly mateřské připraven.

Když se dítě narodí po sedmém měsíci, pak přišlo na svět předčasně. Může být zachováno naživu, ale potřebuje největší opatrnosti a lékařské péče. Když přijde dítě na svět před sedmým měsícem, neříká se tomu porod, nýbrž potrat. Takové dítě obyčejně brzy umírá, a proto má být doma ihned pokřtěno. — Život dítěte je v nebezpečí a má býti ihned pokřtěno: 1) když po narození přes všechnu naši námahu nekřičí; křičet musí, aby mohlo dýchat, když to nedělá, je nebezpečí, že se zadusí; 2) když sebou nehází, ale spí dále; 3) je-li dítě modré nebo docela bílé.

Aby křest z nouze byl platný, musíme lít vodu /i obyčejnou/ na dítě /pokud možno na hlavu/ a zároveň přitom říkat slova: » Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.« — Kdyby snad nebylo jisté, zdali ještě žije, říkáme přitom slova: » Žiješ-li, já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.«

Podobně má býti pokřtěno každé nedonošené dítě anebo docela málo vyvinutý plod, poněvadž velmi brzy umírá. Kdyby tento docela malý, nevyvinutý plod byl

ještě v bláně, pak se mu křest svatý udělí tím způsobem, že se vloží do vlažné vody, pod vodou se blána roztrhne, nechá se vyjít plodová voda, pak se pohybuje třikrát ve vodě a přitom se říkají obvyklá křestní slova: » Já tě křtím... « Jenom tehdy se plod nekřtí, kdyby jevil známky rozkladu. Kdyby dítě zemřelo /i nedonošený plod/ bez svatého křtu, nemá jeho duše milost posvěcující, a proto se nemůže dostat do nebe. Taková duše přijde jenom do ráje (předpekli), kde sice netrpí, ale nemá nebeské radosti.

4. *Kojení*

Dítě má být kojeno každé tři hodiny, s přestávkou jednoho nebo dvou kojení v noci. Někdy dítě pláče a chce pít ještě častěji. Rozumná matka v takovém případě dítěti nevyhoví, neboť ví, že by mu škodila na zdraví a také je špatně vychovávala.

Účelem tříhodinové přestávky je, aby dítě úplně vytráвило, mělo před novým kojením žaludek úplně prázdný, takže nový obsah žaludku nekysá od starých zbytků. Takové kysání by mohlo způsobit velmi nebezpečné onemocnění. Dítě pocítuje prázdnotu žaludku ovšem velmi nepříjemně a hlásí se o novou potravu velmi důrazně křikem.

Mladé maminky by byly ochotny ukojit jeho hlad před určenou dobou, ale pořádek třeba přesně dodržet. Profesor fyziologie dr. Vilém Preyer o tom píše: » Vede nás k tomu nejen fyziologický příkaz, ale ještě více výchovné hledisko. Dítě má být vedeno již v prvních dnech života k tomu, aby se naučilo svou vůli podřizovat vůli dospělých. Jinými slovy: Již tímto prvním návykem vychováváme dítě k poslušnosti, k první ctnosti dětského věku. « /Uvádí dr. J. Klíma, *Výchova dítěte*, Praha 1934, 12/ — Tím se vede dítě nejen k první dět-

ské ctnosti, k poslušnosti, ale k neméně důležité sebe-kázni, sebezpřemáhání, což je pro život nezbytně potřebné.

Kdyby matka z pohodlí kojit vůbec nechtěla, velmi by se prohřešovala na zdraví dítěte. Jen tehdy by byla omluvena, kdyby pro churavost kojit nemohla. V takovém případě se má postarat o dostatečnou náhradu. — První rok dítěte je kojenecký. V prvních šesti měsících má dítě dostávat mléko jen mateřské, pak může být příkrmováno lehce stravitelným pokrmem. Jednostranná mléčná strava ještě po šestém měsíci by podporovala křivici. Koncem prvního roku může dítě jísti téměř vše, co ostatní členové rodiny, ovšem v přiměřených dávkách a ve stavu rozmělněném.

V době těhotenství a v počáteční době kojení nedozrává v ženě nové vajíčko, a proto nemá ani menstruaci. Tak je chráněna před novým mateřstvím, neboť musí vydávat svou sílu pro výživu dítěte. Na tom místě, odkud vystoupilo ve vaječníku poslední zralé vajíčko, vytvoří se tak zvané tělísko, které vylučuje hormon progesteron, jenž zabraňuje zrání nového vajíčka.

5. Nerozlučitelnost manželství

Platně uzavřené a dokonané /tělesným spojením/ křesťanské manželství nemůže před Bohem zrušit žádná moc na světě, takové manželství je nerozlučitelné. Platí o něm slova Ježíše Krista: » Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj « /Mt 19, 6/. Je to velmi správné, neboť tím Bůh potvrzuje navždy to, co si manželé při oddávkách přísahají: Manželskou lásku a věrnost až do smrti. Apoštol svatý Pavel píše o nerozlučitelnosti manželství: » Těm však, kteří jsou v manželství, přikazuji nikoliv já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela; odejde-li však, zůstaň nevdána, aneb se smíř se svým mužem, a muž nepropouštěj svou manželku « (1

Kor 7, 10-11.) Proto osoby, které byly spolu před Bohem platně oddány, zůstávají před Bohem a před Církví manžely, i kdyby jejich manželství bylo občansky rozloučeno.

Někdy však se stává společný manželský život nemožným. V takovém případě může postižený z manželů požádat církevní představené, aby mohli žít od sebe odděleně, aby byli rozvedeni. Tomu se říká rozvod od stolu a lože. Kdyby hrozila škoda z prodlení a proto by nebylo možno čekat na rozhodnutí církevních představených, může poškozená strana odejít ihned. Má tedy manželka právo ihned opustit svého manžela na tak dlouhou dobu, dokud jí hrozí velká škoda na duši nebo na zdraví ze strany manželovy. Kdyby se však dopustil manžel nevěrnosti manželské cizoložstvím, manželka má právo ihned a navždy opustit manžela, ale manželský svazek mezi nimi tím uvolněn není. — Rozvedení manželé zůstávají dále pravoplatnými manžely. Mají se snažit dát si záruky opětného pokojného manželského soužití a mají se spolu smířit. Avšak manželka není povinna prosit o smír, jestliže se její manžel dopustil manželské nevěrnosti cizoložstvím. Když není naděje na opětné smíření, nemají tím ještě žádného práva na úplné rozloučení manželství i před Bohem a na uzavření manželství nového, dokud spolumanžel žije. Teprve tehdy je možno vstoupit do manželství nového, i před Bohem a Církví platného, když jeden z manželů zemře. — » Prává láska nezná konce, « píše papež Pius XI. v okružním listě o křesťanském manželství.

V životě vdané ženy mají místo jen dva mužové: otec jejích dětí v platném manželství a její otec vlastní. Co by bylo v poměru k mužům ještě nad tuto dvojí posvátnou lásku, bylo by buď nebezpečné vybočení z mezí, nebo hříšné poblouzení.

Pamatuj, vytrvej a zůstaneš šťastnou!

VI. JEŠTĚ NĚCO

1. *Kolem dvacítky*

Ve věku kolem dvaceti let dozrává dívka v osobnost, v charakter a rozhoduje se, který trvalý směr dá svému životu. Je pochopitelné, že toto rození osobnosti je provázáno určitými příznaky podrážděnosti a únavy.

Dívka jde tehdy více do sebe, rozbírá své duševní stavy a projevuje zvýšený zájem o základní otázky životního a světového názoru, zvláště o otázky náboženské. Teprve po překonání této krize se stává z dívky vyrovnaná žena s povahou, jaká se vytvořila v tomto nejhlavnějším období zrání. Této ustálenosti povahy říkáme charakter.

Vždy se ovšem musí u ženy počítat s určitou nepravidelností jejího charakteru. Někdy nečekané odchylky v její řeči a jednání souvisí s její citovostí, která je někdy nevypočitatelná. Tím však není řečeno, že její charakter je na nižším stupni než u muže. » Naopak ke cti ženy je nutno říci, že jsou schopny větších výčitek svědomí než muži a že jsou jemnocitnější « (Albína Dratvová, *Duše ženy*, Praha, 20).

Toto duševní zrání bývá urychleno různými událostmi a zážitky, které silněji zapůsobí do jejího nitra, jako napříkl.: láska, známost, zasnoubení, manželství, pohroma osobní, rodinná nebo jiná, těžká nemoc, velké zklamání, změna prostředí apod.

2. Kolem třicítky

a) *Kořen této krize.* — Věk po třicítce přináší ženě první příznaky zmenšené tělesné i duševní svěžesti a začíná pro ni doba středního věku. Dívá se proto nazpět do svého života a zpytuje svědomí, co vykonala, co vykonat mohla, jak to vykonala a zdali vůbec správně zvolila své životní povolání. Toto zahledění nazpět do života je spojeno s určitou krizí a dostavuje se dosti často u ženy kterékoliv, ať je vdaná, ať je řeholnicí, ať zůstala jako svobodná doma nebo v životním povolání... » Třicítka znamená zastávku v životě, kdy se koná bilance toho, co žena vykonala a jak užila darů svého mládí...

Žena charakterově i nervově vratká vykoná dalekosáhlé změny ve svém životě, a půjde za svými preludy bez ohledu na to, zda zničí štěstí druhých anebo zkazí i život svůj. Třicítka je ve znamení romantiky dospělé ženy. Její život zasahuje cit, činí ji otrokyní nálad, a probuzení bývá někdy velmi zlé, jestliže vkládá příliš mnoho sil a nadějí do tohoto nového citového života, od něhož si příliš mnoho slibovala, takže se jí nezdá žádná cena dost vysoká, aby dosáhla toho, po čem citově vzplanula.

V těchto letech je nejvíce manželských a rodinných nesnází, útěků od krbů i od povinností, touhy po změnách povolání, manželských rozluk, návštěv žen u lékařů hlavně nervových chorob, úspěchů Don Juanů a návštěv u kartárek. Snad se tato krize posunula blíž ke čtyřicítce, neboť se stárne pomaleji než dříve, ale málokterá žena je tak šťastná, aby jí unikla vůbec. Zvláště málo morálně založené povahy, neukázněné a nezvyklé hledat uspokojení v práci, si počínají nadmíru nerozvážně, bez ohledu na to, zda učiní několik lidí

kolem sebe nešťastnými. Leckdy u nich nastává zhroucení tělesné i duševní. « (Albína Dratvová, Duše ženy, Praha, 32 n.)

b) *Svobodná*. — Svobodná dívka si má dobře uvědomit, že cit mateřský, který Stvořitel vložil do její lidské bytosti, je něco především duchovního. Je to ochota obětovat se ušlechtilé těm, kteří potřebují její pomoci, a teprve na druhém místě je v jejím mateřském citu touha po mateřství tělesném v řádném manželství. Proto štěstí mateřské není výsadou jen žen vdaných, ale může být bohatstvím každé šlechetné ženy, v náplni nejbohatší, v náplni duchovní.

Když dívka dobře pochopí tuto skutečnost, pak nalézá plné uspokojení v takové práci, v které se může ušlechtilé věnovat těm, kteří potřebují její pomoci. Jestliže však nepochopí první smysl a cíl svého mateřského citu, totiž mateřství ve smyslu duchovním, a vidí smysl svého života především v mateřství tělesném, dostává se do těžké krize, když má malou naději, že se vdá. Ovšem, když se vdá poměrně pozdě, pak se také zmenšuje naděje na potomstvo, neboť plodnost ženy podle zjištění odborných lékařů ve 34 letech bývá snížena více než o polovinu a později je naděje na potomstvo ještě menší.

Za těch okolností podléhá dojmu, že její život je neplodný, prázdný, že se úplně minula s cílem svého ženství. Zvláště nese těžce svobodná žena svou osamělost, když nemá pevné postavení. Zdá se jí, že se jí vdané ženy smějí, když se nemohla provdat, a že se vůbec neprovdá. Pripadá jí, že svůj život prohrála. I když má povolání, začíná o ně nedbat, ráda by je změnila. Je ochotna nejraději je změnit za manželství, i když si hmotně pohorší.

Ale ani žena tvořivá neujde krizi třicetiletých. Její neklid anebo i vyšinutí jsou zvláště nápadné, protože je pozorována veřejností. Když si neuvědomí duchovní náplň a bohatství citu mateřského, zdá se jí, že všechno, co vykonala, není nic proti tomu, kdyby se byla vdala a vychovala své vlastní děti.

c) *Vdaná*. — Krizi třicetiletých neujde ani žena v manželství, která má vlastní děti. I ta se dívá nazpět do uplynulého života a uvažuje, zdali se vdala dobře. I když má hodného manžela, podléhá dojmu, že si zasloužila lepšího, nebo ji tíží povinnosti manželského soužití a vynořuje se v ní myšlenka, zdali by pro ni nebylo lepší, kdyby vůbec byla zůstala svobodná.

d) *Vdova*. — I vdova prožívá kolem třicítky svou krizi. Když má důchod nebo jiné úplné existenční zabezpečení, zdá se jí, že její život je prázdný. I když se živí sama, touží změnit své povolání a pokouší se opět najít muže pod nejrůznějšími záminkami: aby nebyla tak opuštěna, aby měla podporu ve stáří, aby našla pečlivého otce svým dětem, aby měla pomoc při svém podnikání, zkrátka, aby nebyla sama a měla si s kým porozprávět.

3. *K padesátce*

Padesátka je ve znamení citového oslabení ženy. Stává se více chladnou pozorovatelkou sebe a jiných. Nedostatek citu působí, že jí uniká radost ze života, z díla, z úspěchu i z četby. Cit, jakého je schopen mladý člověk, působí, že se dovede radovat i z každé maličkosti. To je také neklamným znakem skutečného mládí. Ochlazení citu ukazuje stárnutí.

Před touto dobou pozvolného ochladnutí citu bývá u mnohých žen tu kratší, tu delší doba posledního vzplanutí citů, někdy přímo citových výbuchů. Jako příroda, když se chystá na odpočinek, zahýří si na podzim barvami a naposled zabouří, tak také u člověka před vyhasnutím citovosti naposledy ho vydráždí, aby dělal z nadbytku sobecké podrážděnosti to, co se přičí dobrým mravům a přináší škodu ženě i těm, kdo na ní závisí.

Tyto výkyvy v chování ženy k padesátce, které dosti často můžeme pozorovat, mají svůj kořen v přeměně jejího ústrojí, kterou právě prochází. Když je žena ve věku 45-50 let, někdy dříve, výjimečně později, tehdy se menstruace častěji nedostavuje, až přestane úplně, poněvadž ve vaječnicích už nedozrávají vajíčka. Je to pro ženu doba odkvětu, » přechodu « neboli klimakterium.

V onom období trpí žena všelijakými potížemi, nežli si tělo zvykne na tuto trvalou změnu. V těžších případech lékař předepíše užívání hormonů, které jí chybějí. Obvyklé potíže v době přechodu jsou tyto: krevní návaly do hlavy s pocitem horka, bolesti v kříži, bušení srdce, nepravidelná činnost srdeční, tlak u srdce, vystávání potu, někdy i mdloby, strach před mrtvicí, nervová a duševní podrážděnost, sklíčenost, sklon k melancholii, pocity úzkosti, nespavost, únava, bolesti hlavy, migréna, závratě, hučení v uších, špatná paměť, křeče v životě s pocity nebo se záchvaty k vrhnutí, těžké nohy, sklon k otylosti a jiné. Tyto obtíže se značně zmenší, když za lékařského dozoru žena užívá hormony, které její žlázy málo vylučují.

Tento přechod se projevuje u ženy i v životě citovém a duševním. Žena touží v oné době někdy i velmi prudce po něžnostech, lásce a mateřských radostech, takže je to pro některou ženu opravdu » nebezpečný věk «. Stává se proto někdy, že i žena předtím vyrovná-

ná a ukázněná je ke zděšení celé rodiny některým mužem přímo poblázněna, takže se chová skoro nenormálně, a když je svobodná, žene se i do manželství takového, které zřejmě nemůže být pro ni šťastné. Jí je to však všechno jedno, ať na to doplatí jakkoliv, jen když unikne obávanému staropanství.

I manželství prochází krizí v době, kdy se žena dostává do přechodu, když manžel nerozumí její zvýšené touze po něžnostech a lásce. Některé ženy provádějí manželovi kousky i velmi nepříjemné. Jakmile se však tato doba přechodu uklidní (v době 1-3 let) a žena ať svobodná nebo vdaná ho šťastně překoná, opět se postaví u ní pokoj, vnitřní vyrovnanost a spokojenost.

Albína Dratková k tomu poznamenává: » Stárnoucí žena často vzplane naposled, zato tím mocněji, láskou. Jednou je jejím předmětem sám muž, hůře však, jestli jsou to mladí hoši, dívky nebo i děti. Až se žena probere z této mravní kocoviny, bude se za ni stydět. Když se citově uklidní, může vytrvaleji a objektivněji disponovat svými silami. Mnohé ženy začínají v této době svou politickou, charitativní, uměleckou ba i vědeckou činnost. I v domácnosti se chce plněji uplatnit a všechny práce chce konat sama « /Duše ženy, Praha, 42/.

Tak dozrává žena duchovně, nalézá větší rovnováhu ve svém myšlení i jednání a věnuje se své práci velmi soustředěně a vytrvale. Poněvadž méně přijímá to, co je nové, začíná se tím vzdalovat současnému dění a žije více minulosti než době přítomné. Od toho ovšem není uchráněna ani vědkyně světového jména, jsou to neklamné známky blížícího se stáří. To, co ubývá na citu, přibývá na chladné rozvaze rozumu a na životní moudrosti, z které může žena potom mnoho rozdávat jiným, zvláště mladším a nezkušeným, kteří často jednají unáhleně a nešťastně pod prudkým návaem citu.

Potom nastane doba vlastního stáří s pozvolným úpadkem tělesných i duševních sil s důraznou připomínkou: blíží se konec tvé pozemské cesty, udělej dobrou uzávěrku svého života, pamatuj na blížící se smrt, na soud Boží a věčný život!

Z Á V Ě R

Zde jsou podány jen nejhlavnější směrnice pro mravní výchovu vašich dětí od nejútlejšího věku až do odchodu z domova.

Život je však nevypočitatelný a může člověka postavit do situace nepředvídané. To se může stát i vašemu dítěti. Proto i na to je musíte připravit: » Přijde snad na tebe v životě chvíle, že nebudeš vědět, jak se máš rozhodnout. Jsou to velmi nebezpečné životní křižovatky: jít vpravo, či vlevo, dopředu, či nazpět, jak se správně rozhodnout? Vždycky, když se budeš musit vážně rozhodovat, pohlédni na kříž a ptej se, jak se to či ono líbí Ježíši Kristu, co on tomu říká, a budeš vždy dobře volit. Pán Ježíš je Cesta, na které nezbloudíš, on je Pravda, která tě nikdy nezklame, on je Život v nejplnější pulzaci. «

O B S A H

Úvodem	3
 I. JAK TO ŘÍCI NEJMENŠÍM	
1. První odpověď	5
2. První vysvětlení	5
3. Další vysvětlení	6
 II. VYRŮSTAŠ Z DĚTSKÝCH LET	
1. Jsi připravena na své dospívání?	9
2. Zachovej vždy stud a mravní čistotu	10
3. Rozumíš správně svému dospívání?	12
4. Ještě něco	15
 III. DĚVČE, NĚCO PRO TEBE PRO DOBU LASKY A ZNAMOSTI	
A. Láska	
1. Co je láska?	19
2. Láska duševní neboli vnitřní	21
3. Láska smyslová neboli erotická	22
4. Láska tělesná neboli sexuální	24
 B. Známost	
1. Známost má být jen pro manželství	28
2. Známost má být čistá	30

a) Kdy je známost čistá. - b) Čistota známosti závisí nejvíce na dívce. - c) Svobodná matka. - d) Potrat? Nikdy! - e) Východisko. - f) Ochranné prostředky? Nikdy! - g) Nejhorší jed pro tělo: pohlavní choroby. - h) Jen sebeovládáním si zajišťíš čistou, šťastnou známost a šťastné manželství.

3. Známost má být veřejná 42
- a) Kdy je známost veřejná a proto dovolená? -
b) Chraň se nebezpečí tajných známostí.

C. Jaký má být on?

1. Nevstupuj do manželství se zavázanýma očima 45
2. Dej si upřímnou odpověď aspoň na deset otázek 46
- a) Je to muž opravdu svobodný? - b) Má tě opravdu rád? - c) Smýšlí správně o manželství a má opravdu rád děti? - d) Má dobrou povahu bez neovládaných náruživostí? - e) Je tělesně zdravý? - f) Není to tvůj příbuzný? - g) Není mezi vámi velký věkový rozdíl? - h) Jakou má hodnotu mravní? - ch) Vyzná se dobře v práci svého oboru? - i) Jaké má příbuzenstvo?

IV. VDAT SE, NEBO NEVDAT? 51

V. ZASNOUBENÍ, SŇATEK A PRVNÍ KROKY V MANŽELSTVÍ

- A. Zasnoubení 53
- B. Sňatek 54
- 1 Přípravné kroky k sňatku 54
2. Svatební obřady církevní 55

C. Pro první kroky v manželství	56
1. Soulad mezi manžely . . .	56
2. Účel manželství . . .	57
3. Mateřství	60
4. Kojení	63
5. Nerozlučitelnost manželství	64
 VI. JEŠTĚ NĚCO	
1. Kolem dvacítky	67
2. Kolem třicítky	68
a) Kořen této krize. - b) Svobodná. - c) Vdaná. -	
d) Vdova	
3. K padesátce	70
 ZAVĚR	75